

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ
ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ

Διπλωματική Εργασία

Οι Οικονομικές Καταστάσεις υπό το πρίσμα του Covid-19

του

Κωνσταντίνος Κολιούλης

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του Μεταπτυχιακού Διπλώματος
στην Εφαρμοσμένη Λογιστική και Ελεγκτική

Θεσσαλονίκη 2021

Αφιερώνεται στους
γονείς μου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το Μάρτιο του 2020 έκανε την εμφάνισή του ο κορωνοϊός, ένας νέος ιός ο οποίος σιγά σιγά εξαπλώνονταν σε παγκόσμιο επίπεδο. Λίγους μήνες μετά, ο χαρακτηρισμός του ως πανδημία θα έφερνε τεράστιες οικονομικές, κοινωνικές και υγειονομικές επιπτώσεις σε νοικοκυριά και επιχειρήσεις ανά την υφήλιο.

Όσον αφορά τις επιχειρήσεις, πολλές δέχτηκαν ισχυρό πλήγμα στα οικονομικά τους δεδομένα (όπως οι αεροπορικές εταιρείες, οι εγκαταστάσεις ψυχαγωγίας, η εφοδιαστική αλυσίδα, οι γεωτρήσεις πετρελαίου και αερίου, η φιλοξενία και η εστίαση κτλ.) και για μερικούς κλάδους αναμένεται να απαιτηθούν πάνω από πέντε χρόνια, προκειμένου να επανέλθουν στα επίπεδα πριν την πανδημία. Επιπλέον, παρατηρώντας τα χρηματιστήρια παγκοσμίως γίνεται εύκολα αντιληπτό πώς ο κορωνοϊός τα οδήγησε σε μια αστάθεια, γεγονός που επηρεάζει εκτός από τις επενδύσεις και τα συνταξιοδοτικά, ασφαλιστικά και αποταμιευτικά προγράμματα.

Καθώς βρισκόμαστε σε ένα στάδιο όπου οι κυβερνήσεις των χωρών υπόσχονται πακέτα οικονομικής ενίσχυσης για τις πληγείσες επιχειρήσεις και τους εργαζομένους, με την αγορά σε κατάσταση επιφυλακτικού ανοίγματος στις περισσότερες χώρες και τους εμβολιασμούς να προχωρούν με διαφορετικό ρυθμό από χώρα σε χώρα, οι επιχειρήσεις προσπαθούν να προσαρμοστούν στα νέα δεδομένα, μη γνωρίζοντας τα επίπεδα της ζήτησης και ρευστότητας τους επόμενους μήνες.

Η κατάσταση δυσκολεύει ακόμα περισσότερο με τις νέες μεταλλάξεις που εμφανίζονται παγκοσμίως από τον Ιούλιο του 2021, με αποτέλεσμα ορισμένα περιοριστικά μέτρα που είχαν καταργηθεί ή χαλαρώσει (όπως π.χ. χρήση μάσκας σε εξωτερικούς χώρους, αριθμός καθημένων ανά τραπέζι κτλ.) να επανεξετάζονται και να επανέρχεται η ανησυχία σε πολλές επιχειρήσεις (π.χ. εστίασης, τουρισμού και φιλοξενίας κτλ.), σχετικά με τη λειτουργία και την πορεία των εσόδων τους.

Σε κάθε περίπτωση, πρόκειται για μια δυναμική διαδικασία, με τα δεδομένα να αλλάζουν αρκετές φορές ακόμα και στη διάρκεια κάθε μήνα, δημιουργώντας εύλογη αβεβαιότητα για το μέλλον, ειδικά σε βραχυπρόθεσμη βάση.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	1
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
1.1 Εισαγωγικές παρατηρήσεις.....	1
1.2 Σκοπός εργασίας.....	2
1.3 Δομή εργασίας	3
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	4
ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ	4
2.1 Εισαγωγή	4
2.2 Έρευνες για την επίδραση της πανδημίας της νόσου Covid-19 στην οικονομία	4
2.3 Έρευνες για την επίδραση της πανδημίας της νόσου Covid-19 στην κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων.....	11
2.4 Συμπεράσματα.....	14
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	15
Η ΠΑΝΔΗΜΙΑ ΤΟΥ ΚΟΡΟΝΟΪΟΥ 2019 (COVID-19)	15
3.1 Ιστορικά στοιχεία.....	15
3.2 Εξάπλωση, ανίχνευση και μέτρα πρόληψης.....	16
3.3 Κλάδοι που επηρεάστηκαν σημαντικά από τη νόσο COVID-19	18
3.4 Σχέδια Οικονομικής Ανάκαμψης Ε.Ε και ΗΠΑ	20
3.5 Επιστροφή στην κανονικότητα.....	24
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4	26
ΔΙΕΘΝΗ ΠΡΟΤΥΠΙΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ (IFRS) – ΤΟ ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	26
4.1 Εισαγωγικά.....	26
4.2 Ορισμός της Λογιστικής επιστήμης.....	26
4.3 Εφαρμογή ενιαίων λογιστικών προτύπων	27
4.4 Κύρια όργανα κατάρτισης των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς.....	29
4.5 Το Εννοιολογικό Πλαίσιο της Χρηματοοικονομικής Αναφοράς	33
4.5.1 Ο σκοπός της Χρηματοοικονομικής Αναφοράς	34
4.5.2 Ποιοτικά χαρακτηριστικά Χρηματοοικονομικής Αναφοράς.....	34
4.5.3 Αρχή της συνέχισης της επιχειρηματικής δραστηριότητας.....	36

4.5.4 Τα στοιχεία των Οικονομικών Καταστάσεων.....	37
4.5.4.1 Τα στοιχεία του ενεργητικού.....	38
4.5.4.2 Υποχρεώσεις.....	39
4.5.4.3 Ίδια Κεφάλαια.....	39
4.5.4.4 Έσοδα.....	40
4.5.4.5 Έξοδα.....	40
4.5.5 Αναγνώριση και Επιμέτρηση.....	41
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5.....	42
ΔΙΕΘΝΕΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΤΥΠΟ 1.....	42
ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ.....	42
5.1 Σκοπός.....	42
5.2 Στοιχεία των Οικονομικών Καταστάσεων.....	43
5.3 Γενικές Αρχές παρουσίασης των Οικονομικών Καταστάσεων.....	44
5.3.1 Εύλογη παρουσίαση και συμμόρφωση με τα ΔΠΧΑ.....	44
5.3.2 Αρχή της συνέχισης της επιχειρηματικής δραστηριότητας.....	45
5.3.3 Αρχή των δεδουλευμένων εσόδων και εξόδων.....	45
5.3.4 Σημαντικότητα.....	46
5.3.5 Συμψηφισμός.....	46
5.3.6 Συχνότητα αναφορών.....	46
5.3.7 Συγκριτική πληροφόρηση.....	47
5.3.8 Συνέπεια στην παρουσίαση.....	47
5.4 Δομή και Περιεχόμενο των Οικονομικών Καταστάσεων.....	48
5.4.1 Κατάσταση Οικονομικής Θέσης.....	48
5.4.2 Κατάσταση Συνολικών Εσόδων.....	49
5.4.3 Κατάσταση Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων.....	49
5.4.4 Κατάσταση Ταμειακών Ροών.....	50
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6.....	51
ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ ΕΝ ΜΕΣΩ ΤΗΣ COVID-19.....	51
6.1 Το Συνέδριο των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς.....	51
6.2 Αβεβαιότητα και Εκτιμήσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις.....	52
6.3 Αβεβαιότητα και Υποθέσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις.....	53
6.4 Εστίαση στις Αποκαλύψεις.....	54
6.5 Προσαρμογές σε Πρότυπα λόγω Covid-19.....	55

6.5.1 Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 9 – Χρηματοοικονομικά Εργαλεία	55
6.5.2 Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 10 – Γεγονότα μετά την περίοδο αναφοράς.....	57
6.5.3 Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 36 – Απομειώσεις στοιχείων του ενεργητικού	58
6.5.4 Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 20 – Λογιστική των Κρατικών Επιχορηγήσεων και Γνωστοποίηση της Κρατικής Υποστήριξης	59
6.5.5 Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 16 – Μισθώσεις	60
6.5.6 Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 19 – Παροχές σε εργαζομένους	61
6.6 Covid-19 και non-GAAP χρηματοοικονομικές επιμετρήσεις.....	63
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7	64
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	64
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ - ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ	68

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Εισαγωγικές παρατηρήσεις

Η πανδημία της νόσου Covid-19 έχει επιφέρει σημαντικά προβλήματα στη λειτουργία των επιχειρήσεων παγκοσμίως, με τις εκτιμήσεις για το πότε θα επέλθει ξανά η κανονικότητα και η ισορροπία στις αγορές να αποτελούν επικίνδυνο εγχείρημα, καθώς πρόκειται για μια αρκετά δυναμική διαδικασία, η οποία πρέπει να μελετάται και να επαναπροσδιορίζεται συνεχώς, παρά τις προόδους με τους εμβολιασμούς και το γενικότερο άνοιγμα των αγορών.

Τα κράτη έχουν επέμβει προκειμένου να στηρίξουν τις επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά, άλλα περισσότερο και άλλα σε μικρότερο βαθμό, με το χρέος πολλών από αυτά να εκτινάσσεται σε μη διαχειρίσιμα επίπεδα. Σύμφωνα με το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (IMF), οι δέκα σημαντικές χώρες με το μεγαλύτερο δείκτη χρέους ως προς το ΑΕΠ είναι οι εξής:

1. Ιαπωνία (237,54% του ΑΕΠ)
2. Ελλάδα (174,15% του ΑΕΠ)
3. Ιταλία (133,43% του ΑΕΠ)
4. Πορτογαλία (119,46% του ΑΕΠ)
5. Σιγκαπούρη (109,37% του ΑΕΠ)
6. Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής (106,70% του ΑΕΠ)
7. Κύπρος (101,04% του ΑΕΠ)
8. Βέλγιο (99,57% του ΑΕΠ)
9. Γαλλία (99,20% του ΑΕΠ)
10. Ισπανία (95,96% του ΑΕΠ)

Η επεκτατική δημοσιονομική πολιτική που έχουν ακολουθήσει οι τράπεζες παγκοσμίως, είτε με τη μορφή της κοπής χρήματος ή της μείωσης επιτοκίων ή και τα δύο, έχει βοηθήσει αρκετά στην αναχαίτιση της πανδημίας. Παραδείγματος χάριν, τα

δολάρια που έχουν δημιουργηθεί στις ΗΠΑ τον τελευταίο χρόνο, είναι το 40% αυτών που βρίσκονται γενικά σε κυκλοφορία.

Όμως, οι επεκτατικές αυτές πολιτικές, σε συνδυασμό με τα προβλήματα στις παγκόσμιες εφοδιαστικές αλυσίδες και μια σειρά άλλων παραγόντων, έχουν φέρει στην επιφάνεια (εκτός από την αύξηση του δημόσιου χρέους) και ένα επιπλέον σημαντικό ζήτημα, το οποίο είναι οι υψηλές τιμές στον πληθωρισμό, με τα τρόφιμα, την ενέργεια (πετρέλαιο, φυσικό αέριο, ρεύμα κτλ.) και πολλά άλλα αγαθά να έχουν φτάσει στις υψηλότερες τιμές και μάλιστα με ολοένα και μεγαλύτερες αυξητικές τάσεις, παρόλο που πολλοί άνθρωποι που βρίσκονται σε ισχυρές θέσεις (μεταξύ αυτών ο Πρόεδρος των ΗΠΑ, Τζο Μπάιντεν και η Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, Κριστίν Λαγκάρντ) αναφέρουν πώς ο πληθωρισμός είναι παροδικός (transitory).

Κατά συνέπεια, η κατάσταση της ομαλότητας καθίσταται ακόμα περισσότερο αβέβαιη χρονικά, καθώς ακόμα και όταν ομαλοποιηθεί η πανδημία, οι κυβερνήσεις ίσως κρίνουν αναγκαία τα σχέδια για περιορισμό του πληθωρισμού (αν τελικά αυτός κρατήσει μεγαλύτερο από το αναμενόμενο χρονικό διάστημα) και του δημοσίου χρέους με την εφαρμογή περιοριστικών πολιτικών, οι οποίες θα πλήξουν εκ νέου τις αγορές.

1.2 Σκοπός εργασίας

Η πανδημία που δημιούργησε ο κορωνοϊός, οδήγησε πολλές επιχειρήσεις παγκοσμίως σε περιορισμό ή ακόμα και προσωρινή διακοπή των δραστηριοτήτων για ορισμένο χρονικό διάστημα, λόγω των περιορισμών των μετακινήσεων και των συναθροίσεων, προκειμένου να περιοριστεί η επίδρασή του.

Όμως, όπως αναφέρθηκε και σε προηγούμενο εδάφιο, ακόμα και μετά το άνοιγμα των οικονομιών, μερικό ή ολικό, τα προβλήματα που φέρνουν οι παγκόσμιες εφοδιαστικές αλυσίδες και ο πληθωρισμός σε πολλές επιχειρήσεις, καθιστούν τις ισορροπίες ακόμα πιο διαταραγμένες.

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η αποτύπωση της επίδρασης της πανδημίας στα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα και συνεπώς στις οικονομικές καταστάσεις που δημοσιεύουν οι επιχειρήσεις.

1.3 Δομή εργασίας

Στο παρόν πρώτο κεφάλαιο πραγματοποιείται παρουσίαση του σκοπού και της δομής της παρούσας εργασίας, όπως και μια αναφορά στη βιβλιογραφία και αρθρογραφία που χρησιμοποιήθηκε για την εκπόνηση αυτής.

Όσον αφορά το κύριο μέρος της διπλωματικής εργασίας, στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζεται η βιβλιογραφική επισκόπηση. Στο τρίτο κεφάλαιο αναλύεται η πανδημία του κορονοϊού, από την εμφάνιση, την εξάπλωση, τα μέτρα πρόληψης και την οικονομική επιρροή της, μέχρι τις ενέργειες των κυβερνήσεων για οικονομική ενίσχυση του επιχειρηματικού και κοινωνικού ιστού. Στο τέταρτο κεφάλαιο αναπτύσσονται τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς και το Εννοιολογικό Πλαίσιο αυτών, ενώ στο πέμπτο κεφάλαιο αναλύεται το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 1 – Παρουσίαση Οικονομικών Καταστάσεων. Στο έκτο κεφάλαιο αναφέρονται κάποια σημεία σε ορισμένα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα και Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς που χρήζουν ιδιαίτερης προσοχής και διαχείρισης, εξαιτίας της πανδημίας.

Τέλος, στο έβδομο κεφάλαιο αναπτύσσονται τα συμπεράσματα από την προηγηθείσα ανάλυση στα προηγούμενα κεφάλαια και αναφέρονται ορισμένες προτάσεις για περαιτέρω διερεύνηση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

2.1 Εισαγωγή

Σε αυτό το κεφάλαιο θα πραγματοποιηθεί μια καταγραφή των σημαντικότερων ερευνών οι οποίες έχουν πραγματοποιηθεί τον τελευταίο ένα με ενάμιση χρόνο, όσον αφορά την επίδραση της πανδημίας της Covid-19 στις επιχειρήσεις παγκοσμίως και κατ' επέκταση στις οικονομικές τους καταστάσεις.

Καθώς η πανδημία της νόσου Covid-19 είναι ένα καινούριο γεγονός και βρίσκεται ακόμα σε εξέλιξη, το μεγαλύτερο κομμάτι της βιβλιογραφικής επισκόπησης βασίζεται αναγκαστικά σε δημοσιεύσεις από αρμόδιους οργανισμούς (Επιτροπή Διεθνών Λογιστικών Προτύπων, Διεθνές Νομισματικό Ταμείο), ηλεκτρονικά άρθρα από ενημερωτικές ιστοσελίδες, τον ιστότοπο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και διάφορους ελεγκτικούς φορείς και οργανισμούς.

2.2 Έρευνες για την επίδραση της πανδημίας της νόσου Covid-19 στην οικονομία

Το ξέσπασμα της πανδημίας της Covid-19 αύξησε τα επίπεδα άγχους και κατάθλιψης τόσο στους νεότερους, όσο και στους μεγαλύτερους ανθρώπους. Σύμφωνα με έρευνα των Bilal Celik, Kemal Ozden και Senol Dane (The Effects of Covid-19 Pandemic Out break on the House hold Economy, Μάιος 2020) η οποία αναφέρεται στις επιδράσεις της πανδημίας και του lockdown στην οικιακή οικονομία (έσοδα και έξοδα), εξάγεται το συμπέρασμα πώς υπήρξε σημαντική μείωση των εισοδημάτων, με ταυτόχρονη σημαντική αύξηση ορισμένων εξόδων όπως διατροφής, καθαρισμού, επικοινωνίας, νερού και ηλεκτρισμού, ενώ μείωση ορισμένων άλλων όπως των πολιτισμικών και των εξόδων μεταφοράς.

Στο παρακάτω διάγραμμα εμφανίζονται κάποια αποτελέσματα από τη μελέτη τους σχετικά με τις αλλαγές στο εισόδημα και στα έξοδα των νοικοκυριών:

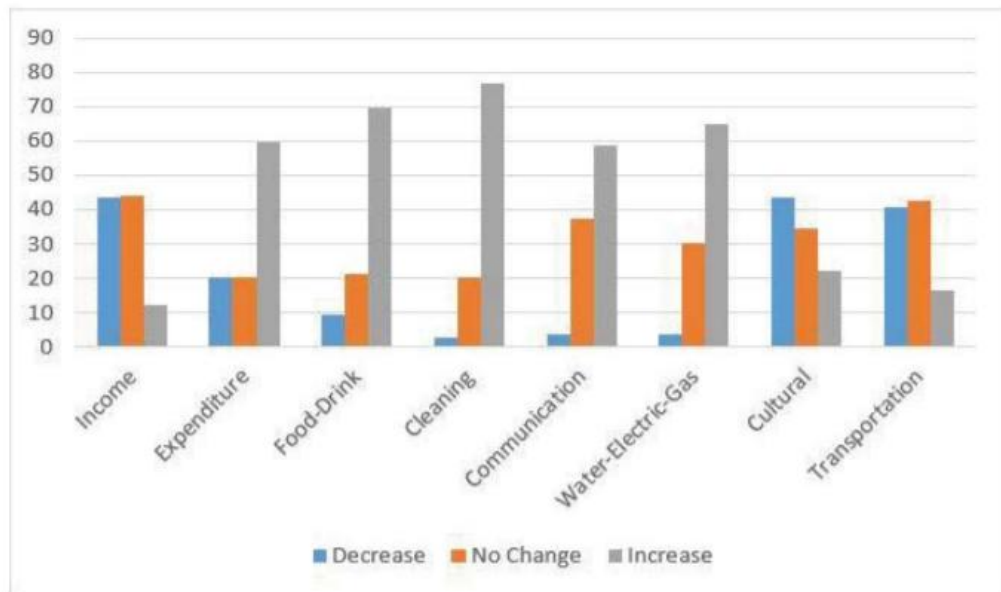

Figure 1: Changes in the household economy (income and expenses) during COVID-19 pandemic outbreak

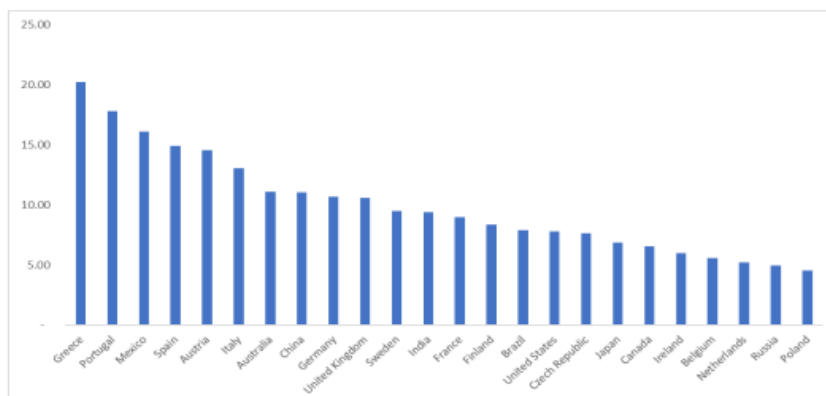
Ο καθηγητής χρηματοοικονομικών Nuno Fernandes, στην εργασία του με τίτλο “Economic effects of coronavirus outbreak (COVID-19) on the world economy”, η οποία αναθεωρήθηκε τον Απρίλιο του 2020, επισημαίνει πώς η σύγκριση με άλλες παγκόσμιες κρίσεις, όπως η χρηματοπιστωτική κρίση του 2008 δεν είναι εφικτή, καθώς αυτή τη φορά βρισκόμαστε αντιμέτωποι με έναν αριθμό νέων προκλήσεων όπως:

- Πρόκειται για παγκόσμια πανδημία
- Η οποία δεν επικεντρώνεται μόνο στις χώρες με μικρομεσαία εισοδήματα
- Τα επιτόκια βρίσκονται σε ιστορικά χαμηλά
- Ο κόσμος είναι περισσότερο ενοποιημένος
- Η τωρινή κρίση δημιουργεί παράπλευρες συνέπειες στις αλυσίδες εφοδιασμού
- Έχουμε ταυτόχρονη καταστροφή της προσφοράς και ζήτησης

Οι τομείς της οικονομίας που επλήγησαν περισσότερο ήταν αδιαμφισβήτητα αυτοί που αφορούν διάφορες υπηρεσίες. Πιο συγκεκριμένα:

Φιλοξενία

Με τις περισσότερες χώρες να έχουν κλείσει τα σύνορά τους και να έχουν επιβάλλει διάφορες μορφές lockdown για απροσδιόριστο χρονικό διάστημα, οι αεροπορικές εταιρίες, τα ταξιδιωτικά πρακτορεία, τα ξενοδοχεία και λοιποί κλάδοι του τουρισμού αντιμετώπισαν μείωση στη δραστηριότητά τους, η οποία έφτανε μέχρι και το 90%. Στο διάγραμμα που ακολουθεί (πηγή: WorldTravel&TourismCouncil) εμφανίζεται η σημασία του τουρισμού σε διάφορες χώρες, σχετικά με τη συνεισφορά του στο ΑΕΠ των κρατών:

Προκαταρκτικά ευρήματα από μια έρευνα που διεξήχθη από τη συντακτική ομάδα του περιοδικού Journal of Hospitality Marketing & Management υποδηλώνει πώς το άνοιγμα των εστιατορίων και η χαλάρωση στους ταξιδιωτικούς περιορισμούς δεν θα φέρουν άμεσα τους πελάτες πίσω. Μια μεγάλη μερίδα ατόμων (πάνω από 50%) δεν επιθυμεί να δειπνήσει άμεσα σε εστιατόρια, να διαμείνει σε ξενοδοχεία και να ταξιδέψει σύντομα (Gursoyetal., 2020). Τα ευρήματα της έρευνας έδειξαν επιπλέον πώς μόνο περίπου το ¼ των πελατών θα νιώθει άνετα να δειπνήσει σε ένα εστιατόριο ή να ταξιδέψει και να διαμείνει σε ξενοδοχείο, όταν οι κοινότητες θα έχουν τη δυνατότητα να διενεργούν τεστ, να ανιχνεύουν και να απομονώνουν τις περιπτώσεις της Covid-19.

Ενώ ο κλάδος της φιλοξενίας ανάρρωσε με υψηλότερους ρυθμούς το καλοκαίρι του 2021 και με αρκετά μικρότερους αυτό του 2020 (σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του 2019), η κρίση της Covid-19 συνεχίζει να επιφέρει ριζικές επιδράσεις στον τρόπο με τον οποίο οι επιχειρήσεις του κλάδου λειτουργούν. Τα προσεχή έτη αναμένονται σημαντικές αλλαγές στη λειτουργία τους, προκειμένου να διασφαλιστούν η υγεία και η ασφάλεια των πελατών και των εργαζομένων και να ενισχυθεί η θέληση των πελατών για χειραγώγηση των επιχειρήσεων (Gosslingetal., 2020).

Επιχειρηματικότητα στον Αθλητισμό

Ο τομέας του αθλητισμού, ο οποίος αποτελεί ένα σημαντικό τομέα σε οικονομικό, αθλητικό και κοινωνικό επίπεδο, δεν αποτέλεσε εξαίρεση για τους περιορισμούς που επήλθαν εξαιτίας της πανδημίας. Σύμφωνα με τον Ratten «ο τομέας του αθλητισμού επηρεάστηκε από την κρίση της Covid-19, με τρόπο που δεν είχε επηρεαστεί ποτέ στο παρελθόν». Όλες οι αθλητικές δραστηριότητες, είτε ιδιωτικές είτε ομαδικές, επαγγελματικές και μη, διακόπηκαν ή περιορίστηκαν ξαφνικά και σε μεγάλο βαθμό στις περισσότερες χώρες του κόσμου, συχνά υποβιβάζοντάς τες σε προπόνηση στο σπίτι. Όπως αναφέρουν στο άρθρο τους με τίτλο «Effects of the Covid-19 Pandemic on Sports Entrepreneurship» το οποίο δημοσιεύτηκε τον Οκτώβριο του 2020, από τους Paloma Escamilla Fajardo, Juan Nunez Pomar, Ferran Calabuig Moreno και Ana Gomez Tafalla, οι αθλητικές ομάδες (ειδικά οι επαγγελματικές) προκειμένου να προσαρμοστούν στις αλλαγές και να διαχειριστούν την κρίση, πρέπει να επικεντρώσουν τις προσπάθειές τους στη διατήρηση της ποιότητας των υπηρεσιών εφαρμόζοντας ριζοκίνδυνες, καινοτόμες και προληπτικές ενέργειες.

Εφοδιαστικές αλυσίδες

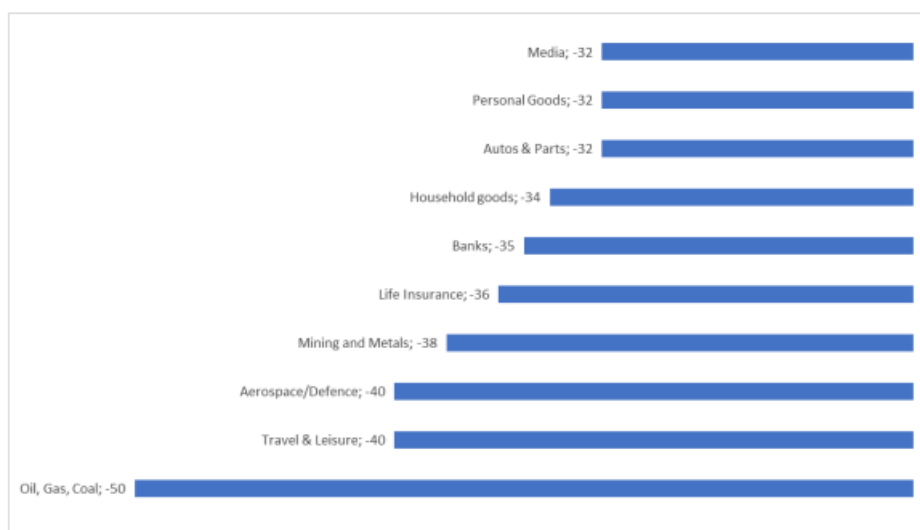
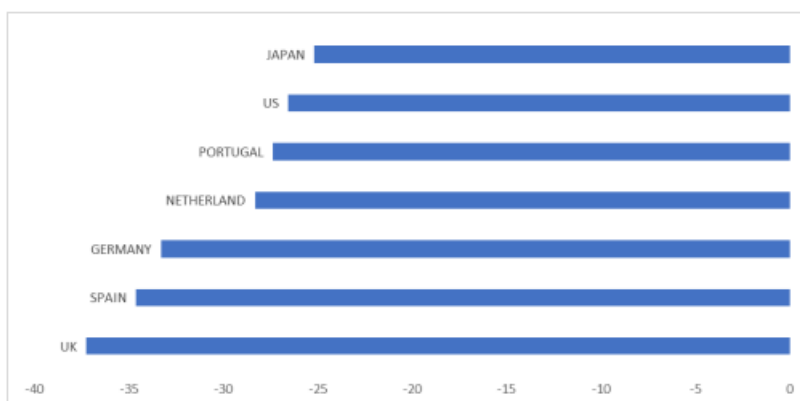
Τα δίκτυα των αλυσίδων εφοδιασμού επηρεάστηκαν αρνητικά εξαιτίας της πανδημίας της Covid-19, με αποτέλεσμα να δημιουργούνται αλυσιδωτές συνέπειες στα διάφορα επίπεδά τους. Καθώς το παγκόσμιο εμπόριο μειώθηκε το 2020 δραματικά σε κάθε περιοχή του κόσμου, οι χώρες που στηρίζονται σε εξαγωγές θα οδηγηθούν αναγκαστικά σε δραματική μείωση αυτών, ενώ αυτές που βασίζονται σε εισαγωγές θα βρεθούν αντιμέτωπες με έλλειψη πρώτων υλών (για παράδειγμα η έλλειψη μικρό-chip στην αυτοκινητιστική βιομηχανία). Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου (World Trade Organization – WTO) ανέμενε πτώση του παγκόσμιου εμπορίου κατά 32% το 2020, εξαιτίας της πανδημίας.

Καθώς διανύουμε το τέταρτο τρίμηνο του 2021, παρατηρούμε πώς η διαταραχή στις εφοδιαστικές αλυσίδες έχει προκαλέσει όπως αναμενόταν, εκτός από αυτά που αναφέρθηκαν ανωτέρω, αύξηση στο κόστος προμήθειας και μεταφοράς των παραγωγικών επιχειρήσεων, οι οποίες με τη σειρά τους αναγκάζονται να αυξήσουν τις τιμές, με αποτέλεσμα ο πληθωρισμός σε πολλές χώρες να έχει εκτιναχθεί σε πολύ

υψηλά επίπεδα. Σύμφωνα με έρευνα του Ινστιτούτου Εφοδιαστικής Αλυσίδας των ΗΠΑ, το 75% των επιχειρήσεων αναφέρουν διαταραχές στην εφοδιαστική αλυσίδα τους, με τους χρόνους παράδοσης να έχουν διπλασιαστεί για πολλές επιχειρήσεις, οι τα κόστη να αυξάνονται και να υπάρχουν ελλείψεις πρώτων υλών και συνεπώς τελικών προϊόντων.

Χρηματιστήρια και Χρηματοπιστωτικές αγορές

Τα χρηματιστήρια κατέρρευσαν παγκοσμίως τον Μάρτιο του 2020. Για παράδειγμα, ο δείκτης του DowJonesκατέγραψε τη μεγαλύτερη ημερήσια πτώση που είχε ποτέ (2,977 μονάδες στις 16 Μαρτίου του 2020), με πολλές γνωστές επιχειρήσεις να βλέπουν τις μετοχές τους να πέφτουν περισσότερο από 80% σε λίγες ημέρες. Το πρώτο διάγραμμα που ακολουθεί (πηγή:ReutersEikon) δείχνει τις μειώσεις των χρηματιστηρίων για επιλεγμένες χώρες ενώ το δεύτερο διάγραμμα της ίδιας πηγής δείχνει τις πτώσεις ανά κλάδο για το Μάρτιο του 2020:

Έρευνες που πραγματοποιήθηκαν από τους Goodell και Yarovayaetal. το 2020 αναφέρουν πώς η πανδημία της Covid-19 θα έχει σημαντική επίδραση στη λειτουργία του χρηματοπιστωτικού τομέα. Ο Corbetetal. διερεύνησε την επίδραση της λέξης “corona” στις αποδόσεις των μετοχών και διαπίστωσε πώς οι επιχειρήσεις που είχαν αυτή τη λέξη στην επωνυμία τους αντιμετώπισαν ισχυρές πτώσεις και υψηλή αύξηση της μεταβλητότητας, με την ανακήρυξη της Covid-19 σε πανδημία.

Εξετάζοντας τα «ασφαλή» περιουσιακά στοιχεία εν καιρώ πανδημίας, οι Corbet, Conlonκαι McGee συμπέραναν πώς τα κρυπτονομίσματα δεν λειτουργούν ως αντισταθμιστές ή ασφαλή καταφύγια, αλλά ενδεχομένως σαν ενισχυτές της μετάδοσης εν μέσω πανδημίας. Από την άλλη μεριά, οι Goodell και Goutte ανέλυσαν την αντίδραση του Bitcoin στους ημερησίους θανάτους λόγω Covid-19 και συμπέραναν πώς το Bitcoin είναι ένα περιουσιακό στοιχείο που δρα ως ασφαλές καταφύγιο, ενώ ο Sharif διαπίστωσε πώς τα συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης του χρυσού και της σόγιας έχουν το ρόλο του ασφαλούς καταφυγίου κατά τη διάρκεια της πανδημίας.

Τέλος, όσον αφορά τις έρευνες για τη μεταβλητότητα στις αγορές, οι Bakerκαι Zhangεξέτασαν τη μεταβλητότητα των δέκα αγορών μετοχών με τα περισσότερα επιβεβαιωμένα κρούσματα και διαπίστωσαν πώς η μεταβλητότητά τους ήταν σημαντικά αυξημένη. Ο Ashraf εξέτασε δεδομένα από 64 χώρες και διαπίστωσε πώς οι συνολικές αγορές μετοχών αντέδρασαν αρνητικά στο ξέσπασμα της πανδημίας της Covid-19, παρόλα αυτά η αντίδραση αυτή ήταν σημαντική μόνο ως προς την αύξηση των επιβεβαιωμένων κρουσμάτων, αλλά όχι ως προς την αύξηση των θανάτων.

Υπηρεσίες υγείας και Ασφαλιστικές εταιρίες

Στις περισσότερες χώρες του κόσμου, τα δημόσια νοσοκομεία βίωσαν μια κατακόρυφη αύξηση της ζήτησης για ιατρικές υπηρεσίες, με συνέπεια σε μερικές από αυτές τα νοσοκομεία να αδυνατούν να ανταποκριθούν και να παραπέμπουν τους ασθενείς σε ιδιωτικά νοσοκομεία. Για παράδειγμα, η πλειοψηφία των εξετάσεων για την ανίχνευση κρουσμάτων της Covid-19 πραγματοποιήθηκε από ιδιωτικά νοσοκομεία, ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις (πχ Ελλάδα) το κράτος προχώρησε σε επίταξη ορισμένων κλινών των ιδιωτικών νοσοκομείων. Η κυβέρνηση της Κίνας

προχώρησε στο προσωρινό κλείσιμο όλων των νοσοκομείων στην πόλη Γουχάν, η οποία αποτέλεσε την πηγή προέλευσης του ιού.

Η αγορά του φαρμακευτικού κλάδου βίωσε ελλείψεις σε πολλά φάρμακα, καθώς η πλειοψηφία των συστατικών αυτών παράγεται σε εργοστάσια της Κίνας. Η έλλειψη φαρμάκων, σε συνδυασμό με την έλλειψη εμβολίων και των ανεπαρκών κλινών στα νοσοκομεία, οδήγησε σε αύξηση των θανάτων κατά το 2020.

Όσον αφορά τον ασφαλιστικό κλάδο, η λειτουργία των ασφαλιστικών εταιριών βρίσκεται σε κίνδυνο, καθώς πρέπει να ισορροπήσουν μια δραστική αύξηση των διεκδικήσεων με τη φερεγγυότητα και την κεφαλαιακή σταθερότητα. Σε έρευνα της Karolina Pulawska, η οποία δημοσιεύτηκε τον Ιούνιο του 2021 και αφορούσε τις Ευρωπαϊκές ασφαλιστικές εταιρίες, διαπιστώνεται πώς η πανδημία επηρέασε αρνητικά τη λειτουργία των ασφαλιστικών εταιριών. Πιο συγκεκριμένα, διαπιστώθηκε ότι στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες ο δείκτης φερεγγυότητας των ασφαλιστικών εταιριών μειώθηκε, ενώ η αξία των απαιτήσεων τους αυξήθηκε.

Ενέργεια και περιβάλλον

Η πανδημία της Covid-19 ανέτρεψε τον κόσμο. Κάθε φορά που υπάρχει μια σημαντική αλλαγή στην οικονομική δραστηριότητα, εμφανίζονται και επιπτώσεις στο περιβάλλον. Στο βραχυπρόθεσμο χρονικό διάστημα, η δραματική μείωση της κυκλοφορίας στους δρόμους, τους ουρανούς, τα εργοστάσια και τα εμπορικά κτίρια και γραφεία οδήγησαν στη μείωση των εκπομπών και στον καθαρισμό του αέρα, αλλά ταυτόχρονα οδήγησαν και στη δραματική μείωση της ευημερίας στην οικονομία.

Σύμφωνα με τους Kenneth Gillingham, Christopher Knittel, Jing Li, Marten Ovaere και Mar Reguant, καθηγητών στα πανεπιστήμια Yale και MIT, στη δημοσίευσή τους τον Ιούλιο του 2020 με τίτλο «The short-run and long-run effects of Covid-19 on energy and the environment» αναφέρουν πώς παρόλο που βραχυπρόθεσμα οι εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα και η τοπική ατμοσφαιρική ρύπανση μειώθηκαν, αυτές οι βελτιώσεις μπορούν εύκολα να ανατραπούν από τις μακροπρόθεσμες επιδράσεις μιας μείωσης στις καινοτομίες των καθαρών πηγών ενέργειας, αν οι επενδύσεις στις καινοτομίες αυτές καθυστερήσουν ακόμα και μόνο

κατά ένα χρόνο. Εξαιτίας των lockdowns, οι περισσότερες επενδύσεις για τη μετάβαση σε ενέργεια που στηρίζεται λιγότερο στον άνθρακα έχουν διακοπεί.

2.3 Έρευνες για την επίδραση της πανδημίας της νόσου Covid-19 στην κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων

Η επίδραση της πανδημίας της Covid-19 παγκοσμίως ήταν δυσχερής για τους περισσότερους τομείς των οικονομιών κάθε χώρας, οι σημαντικότεροι από τους οποίους επλήγησαν με τρόπο που περιεγράφηκε στην αμέσως προηγούμενη ενότητα. Οι αρμόδιοι φορείς κάθε χώρας έθεσαν περιοριστικά μέτρα για την αναχαίτιση και τον έλεγχο της διασποράς του ιού, προκειμένου να ελαχιστοποιηθεί ο αριθμός των λοιμώξεων. Όλες οι συνέπειες της πανδημίας της Covid-19, συμπεριλαμβανομένων και αυτών που θα ακολουθήσουν στο εγγύς μέλλον, επηρεάζουν άμεσα τη διαδικασία της λογιστικής αναφοράς στις οικονομικές καταστάσεις, καθώς και τον έλεγχο αυτών.

Μία από τις σημαντικότερες αρχές η οποία πρέπει να ληφθεί ακόμα πιο σοβαρά υπόψιν εξαιτίας της πανδημίας, είναι η *αρχή της συνεχιζόμενης δραστηριότητας*. Καθώς η πανδημία έχει δημιουργήσει πολλά και αλληλοσυνδεόμενα προβλήματα στις διάφορες οικονομίες ανά την υφήλιο, η ικανότητα των επιχειρήσεων να επιβιώσουν σαν συνεχιζόμενη δραστηριότητα αποτελεί πηγή θεμελιώδους αβεβαιότητας. Για αυτό, σύμφωνα με την Επιτροπή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων, οι διοικήσεις των επιχειρήσεων πρέπει να προβούν σε προκαταρκτικές εκτιμήσεις όσον αφορά την ικανότητα για συνέχιση των δραστηριοτήτων της επιχείρησης που διοικούν, λαμβάνοντας υπόψιν τις επιδράσεις της πανδημίας σε αυτές και να αποκαλύψουν επαρκώς στις χρηματοοικονομικές τους καταστάσεις τις συνθήκες που θα επιτρέψουν τη συνέχιση αυτή για τα προσεχή έτη.

Σύμφωνα με το Accountancy Europe, οι εταιρίες που είναι περισσότερο πιθανό να έχουν επηρεαστεί δυσμενώς από την πανδημία της Covid-19, όπως οι μικρές επιχειρήσεις ή αυτές στους τομείς της φιλοξενίας, των αερομεταφορών, του λιανεμπορίου κτλ. πρέπει να προχωρήσουν σε ανάλυση ευαισθησίας, προκειμένου να εκτιμήσουν την ικανότητά τους για συνέχιση των δραστηριοτήτων τους. Σύμφωνα με τον Tas, ένα ακόμα σημείο – κλειδί σχετικά με τη συνεχιζόμενη δραστηριότητα αφορά τις ταμειακές ροές, δηλαδή το εάν μια επιχείρηση έχει επαρκείς ταμειακές ροές προκειμένου να επιβιώσει τους επόμενους 6-12 μήνες, εξαιτίας των διαταραχών στις λειτουργίες της, των μειωμένων εσόδων και του υψηλότερου λειτουργικού

κόστους. Σε αυτά τα πλαίσια, η KPMG δήλωσε το 2020 πώς «Για ορισμένες επιχειρήσεις, η τωρινή κατάσταση επιφέρει σημαντικές αμφιβολίες σχετικά με την ικανότητά τους για συνέχιση των δραστηριοτήτων, ειδικά αν μεγάλες αποπληρωμές χρέους λήγουν μέσα στους επόμενους δώδεκα μήνες». Ως αποτέλεσμα, τέτοια γεγονότα απαιτούν επιπλέον αποκαλύψεις στις οικονομικές καταστάσεις.

Μία δεύτερη παράμετρος που αφορά άμεσα την κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων και επηρεάζεται από τις επιπτώσεις της πανδημίας της Covid-19 αφορούν τις *εκτιμήσεις* τόσο από τη μεριά της διοίκησης, όσο και από αυτή των λογιστών. Οι επαγγελματίες της λογιστικής πρέπει να προβούν σε περισσότερες και πιο δύσκολες εκτιμήσεις σχετικά με τον καθορισμό του εάν κάποιο γεγονός που έλαβε χώρα μετά το τέλος της αναφερόμενης περιόδου, αποτελεί διορθωτικό ή μη διορθωτικό γεγονός, ενώ παράλληλα οι διοικήσεις των επιχειρήσεων θα πρέπει να αξιολογούν συνεχώς τα γεγονότα και τις επιδράσεις αυτών, ανανεώνοντας τις προβλέψεις τους όποτε αυτό κρίνεται αναγκαίο. Επιπλέον, οι λογιστές πρέπει να προβούν σε πολλές εκτιμήσεις σχετικά με την αναγνώριση των εσόδων σύμφωνα με τα πρότυπα, καθώς εξαιτίας της Covid-19 υπάρχει συρρίκνωση των εσόδων και του περιθωρίου κέρδους. Τα συμβόλαια με τους πελάτες απαιτείται να επανεκτιμηθούν, εξαιτίας αλλαγών στις πολιτικές παραχωρήσεων, εκπτώσεων, αποζημιώσεων, τυχόν bonusαπόδοσης κτλ. Επιπλέον, κάποια συμβόλαια ενδέχεται τελικά να μην πραγματοποιηθούν καθόλου. Η κατανόηση των όρων και συνθηκών που σχετίζονται με τα συμβόλαια, είναι σημαντική πριν οποιαδήποτε αναγνώριση εσόδου (ICAEW, 2020).

Μια τρίτη παράμετρος που επηρεάζεται σε μεγάλο βαθμό εξαιτίας των αβεβαιοτήτων και των διακυμάνσεων λόγω της πανδημίας, είναι οι *επιμετρήσεις σε εύλογες αξίες*. Οι διοικήσεις των επιχειρήσεων οφείλουν να προβούν σε κατάλληλες αποκαλύψεις, προκειμένου να βοηθήσουν τους χρήστες να κατανοήσουν εάν το ξέσπασμα της πανδημίας επηρέασε ή όχι τις επιμετρήσεις των εύλογων αξιών. Επιπλέον, σύμφωνα με τους Gould και Arnold (IFAC, 2020), οι επιμετρήσεις σε εύλογες αξίες για το 2020 πρέπει να επανεξεταστούν, ώστε να υπάρξουν διαβεβαιώσεις πώς οι αξίες αντανακλούν τις συνθήκες που υπάρχουν κατά την ημερομηνία αναφοράς. Ειδικότερα, αναφέρουν πώς «οι επιμετρήσεις πρέπει να βασιστούν σε μη παρατηρήσιμες εισροές, οι οποίες αντανακλούν τον τρόπο με τον οποίο οι συμμετέχοντες στην αγορά θα καθορίσουν την επίδραση της Covid-19 στις

προσδοκίες τους σχετικά με τις μελλοντικές ταμειακές ροές οι οποίες αναμένεται να εισρεύσουν ή να εκρεύσουν από τα περιουσιακά στοιχεία και τις υποχρεώσεις αντίστοιχα, κατά την ημερομηνία αναφοράς».

Μια τέταρτη παράμετρος αφορά την *αποτίμηση των αποθεμάτων* εξαιτίας του ξεσπάσματος της Covid-19, επειδή το υποχρεωτικό κλείσιμο πολλών δραστηριοτήτων για σημαντικό χρονικό διάστημα και η μείωση της ζήτησης και των πωλήσεων, οδήγησε στη μείωση της καθαρής ρευστοποιήσιμης αξίας πολλών κατηγοριών αποθεμάτων. Επιπρόσθετα, αν οι προμηθευτές αδυνατούν να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις τους, εξαιτίας του προσωρινού κλεισίματος των δραστηριοτήτων τους, η εκπλήρωση των συμβολαίων με τους πελάτες θα καταστεί μια δυσχερής διαδικασία.

Μία ακόμη παράμετρος την οποία πρέπει να εξετάσουν με ιδιαίτερη προσοχή οι επαγγελματίες της λογιστικής, είναι η αναγνώριση των απομειώσεων στα περιουσιακά στοιχεία. Η διασπορά του ιού παγκοσμίως οδήγησε μεταξύ άλλων σε προσωρινό κλείσιμο πολλών παραγωγικών μονάδων και σε περιορισμούς στις εισαγωγές και εξαγωγές αγαθών (Tas, 2020). Όλες οι παραπάνω καταστάσεις μπορούν να θεωρηθούν ως ενδείξεις απομειώσεων, επειδή οι επιχειρήσεις ίσως δεν είναι σε θέση να επανακτήσουν τη λογιστική αξία των περιουσιακών τους στοιχείων, είτε μέσω χρήσης ή μέσω πώλησής τους. Πιο ειδικά, οι επιχειρήσεις πρέπει να εκτιμήσουν εάν υφίστανται κάποιες καταστάσεις όπως κλείσιμο καταστημάτων, μειωμένα έσοδα, ακυρώσεις παραγγελιών, δυσχέρειες στον εφοδιασμό ή μείωση των τιμών στις μετοχές που διαπραγματεύονται στο χρηματιστήριο. Αυτές οι αλλαγές ενδέχεται να υποδηλώνουν πώς τα περιουσιακά τους στοιχεία πρέπει να ελεγχθούν για απομείωση.

Επιπλέον, ακόμα μία γκρίζα περιοχή όσον αφορά τη χρηματοοικονομική αναφορά, είναι η απομείωση της υπεραξίας. Σύμφωνα με τον Laxminarayan (2020), αυτή η περιοχή επηρεάζει ιδιαίτερα τις επιχειρήσεις με σημαντικές αποκτήσεις και εξαγορές κατά το παρελθόν. Αν το μέγεθος της υπεραξίας για τους προβληματικούς (λόγω πανδημίας) κλάδους είναι υψηλό, μια πιθανή απομείωση στην υπεραξία θα επηρεάσει την κερδοφορία των επόμενων ετών.

Ακόμα, οι ενέργειες των κυβερνήσεων προκειμένου να στηρίξουν επιχειρήσεις και εργαζομένους εξαιτίας του ξεσπάσματος της πανδημίας, μέσω

επιχορηγήσεων, φοροαπαλλαγών ή μειωμένων φόρων, δανείων με μικρά επιτόκια ή μειώσεις ενοικίων, έχουν σημαντική επίδραση στις οικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων.

Τέλος, σύμφωνα με τη GrantThornton (2020), οι αλλοδαπές θυγατρικές έχοντας συγκεντρώσει κέρδος από το εξωτερικό, το επανεπενδύουν σε παράκτιες δραστηριότητες ή το χρησιμοποιούν προκειμένου να χρηματοδοτήσουν την παραπέρα παγκόσμια εξάπλωσή τους. Όμως, υπό την κατάσταση της πανδημίας, ενδέχεται να επανεκτιμήσουν την πιθανότητα επαναπατρισμού των κερδών στη μητρική εταιρία, υπό τη μορφή μερισμάτων. Η GrantThornton αποφαίνεται ότι τα μερίσματα που θα ληφθούν πρέπει να έχουν μια πλήρη έκπτωση φόρου, εφόσον έχουν πληρωθεί από ενεργά επιχειρηματικά κέρδη της αλλοδαπής θυγατρικής.

2.4 Συμπεράσματα

Η ανωτέρω ανάλυση και παράθεση τόσο των επιστημονικών ερευνών, όσο και των επαγγελματιών του λογιστικού κλάδου κατέστησε σαφές πώς οι επιπτώσεις της πανδημίας της Covid-19 ήταν σημαντικές και δυσχερείς για τη συντριπτική πλειοψηφία των επιχειρήσεων παγκοσμίως. Πολλοί αναλυτές αναφέρουν πώς η συγκεκριμένη πανδημία αποτελεί τη χειρότερη κρίση του 21^{ου} αιώνα, μεγαλύτερη ακόμα και από τη χρηματοπιστωτική κρίση του 2008. Η πανδημία έχει μια άμεση επίδραση στις δραστηριότητες των επιχειρήσεων, η οποία με τη σειρά της προκαλεί μια δευτερεύουσα επίδραση στην επιμέτρηση των οικονομικών δραστηριοτήτων στις οικονομικές καταστάσεις.

Ο Radigan (2020) αναφέρει πώς η εν λόγω πανδημία έχει μεγάλες προοπτικές στη δημιουργία σημαντικών αλλαγών για τους επαγγελματίες λογιστές και ελεγκτές, οι οποίοι εμπλέκονται στην προετοιμασία των οικονομικών καταστάσεων. Την ίδια στιγμή, οι ρυθμιστικές αρχές παγκοσμίως συμβουλεύουν τους εκδότες των οικονομικών καταστάσεων να συνεργαστούν στενά με τις επιτροπές ελέγχου και τους ορκωτούς ελεγκτές, προκειμένου να επιβεβαιώσουν ότι η χρηματοοικονομική αναφορά, ο έλεγχος και οι διαδικασίες ελέγχου είναι ισχυρές και σχετικές με τις περιστάσεις που εμφανίστηκαν εξαιτίας της πανδημίας της Covid-19.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Η ΠΑΝΔΗΜΙΑ ΤΟΥ ΚΟΡΟΝΟΪΟΥ 2019 (COVID-19)

3.1 Ιστορικά στοιχεία

Ο κορονοϊός (γνωστός διεθνώς ως SARS-CoV-2) είναι ένας ιός που εμφανίστηκε πρώτη φορά στην πόλη Γουχάν (Wuhan) της Κίνας στα τέλη του 2019 και προκαλεί τη μολυσματική ασθένεια COVID-19, η οποία προκαλεί σοβαρό οξύ αναπνευστικό πρόβλημα. Μετά την έξαρση της λοίμωξης που προκλήθηκε από τον κορονοϊό, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (ΠΟΥ) τον ανακήρυξε ως πανδημία στις 11 Μαρτίου το 2020.

Η επιδημιολογική ανάλυση έδειξε τη δημιουργία μιας εστίας μόλυνσης στην αγορά θαλασσινών της Γουχάν το Δεκέμβριο του 2019, ενδεχομένως από διάφορα ζωνοσογόνα γεγονότα. Οι επιδημιολόγοι διαπίστωσαν ότι το ξέσπασμα μετατράπηκε σε πηγή μετάδοσης από άτομο σε άτομο, πιθανώς λόγω της ικανότητας μετάλλαξης του ιού.

Τον Ιανουάριο του 2020, ο κινέζος πρωθυπουργός Λι Κετσιάνγκ προέβη σε προσπάθειες πρόληψης και ελέγχου της επιδημίας της πνευμονίας που προκαλείται από το νέο κορονοϊό. Στις 22 Ιανουαρίου το 2020 ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας συγκάλεσε μια επιτροπή έκτακτης ανάγκης, προκειμένου να συζητηθεί εάν η κατάσταση είναι επείγουσα για τη δημόσια υγεία, η οποία αναβλήθηκε λόγω έλλειψης πληροφοριών. Ωστόσο, υπήρχαν ανησυχίες για μεγαλύτερη μετάδοση του κορονοϊού κατά τη διάρκεια της κορύφωσης των ταξιδιών στην Κίνα για την Κινεζική Πρωτοχρονιά. Η ξαφνική αύξηση των περιστατικών της νόσου δημιούργησε ερωτήματα σχετικά με την προέλευσή του και τη δυνατότητα εξάπλωσης και εμφάνισης επιδημίας.

Ο πρώτος επιβεβαιωμένος θάνατος από τη μόλυνση με κορονοϊό συνέβη στις 9 Ιανουαρίου το 2020. Στις 23 Ιανουαρίου του ίδιου έτους η Γουχάν τέθηκε σε καραντίνα, με το ίδιο να συμβαίνει μία ημέρα μετά και σε κάποιες γειτονικές της

πόλεις. Λίγες ημέρες μετά, η Κίνα ανέβαλε όλους τους εορτασμούς για την Κινεζική Πρωτοχρονιά και έκλεισε όλα τα σχολεία μέχρι τα μέσα Φεβρουαρίου.

Ο ιός εξαπλώθηκε και σε άλλες χώρες, μερικές από αυτές (σε χρονολογική σειρά) να είναι η Ταϊλάνδη, η Ιαπωνία, η Νότια Κορέα, οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, η Γαλλία, η Αυστραλία, ο Καναδάς, η Γερμανία, η Ιταλία, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Ρωσία, η Ισπανία κτλ. Στις 26 Φεβρουαρίου το 2020, ο ΠΟΥ ανέφερε πώς οι νέες περιπτώσεις που αναφέρθηκαν μειώθηκαν στην Κίνα, αλλά αυξήθηκαν σημαντικά στην Ιταλία και για πρώτη φορά ξεπέρασαν τις νέες περιπτώσεις της Κίνας στις 25 Φεβρουαρίου. Ως τις 13 Μαρτίου, περισσότεροι από 5.300 θάνατοι αποδόθηκαν στην ασθένεια COVID-19.

3.2 Εξάπλωση, ανίχνευση και μέτρα πρόληψης

Ο ιός εξαπλώνεται μεταξύ των ανθρώπων μέσω της στενής επαφής τους και πιο συγκεκριμένα μέσω σταγονιδίων που παράγονται από το βήχα ή το φτέρνισμα σε απόσταση περίπου 1,8 μέτρων (*Centers for Disease Control and Prevention -CDC, «COVID-19 and Your Health», Οκτώβριος 2020*), ενώ πειράματα απέδειξαν πώς η ομιλία αποτελεί έναν επιπλέον τρόπο μετάδοσης, ιδιαίτερα μεταδοτικό σε εσωτερικούς χώρους με μικρή ροή αέρα (*Rachael Rettner-Senior Writer 20. «Talking is worse than coughing for spreading COVID-19 indoors», Φεβρουάριος 2021*). Τα συνήθη συμπτώματα που προκαλεί ποικίλλουν μεταξύ πυρετού, ξερού βήχα, αίσθηση κόπωσης, δύσπνοια, πονόλαιμο, πονοκέφαλο, μυαλγίες κτλ.

Για την ανίχνευσή του κορονοϊού χρησιμοποιούνται τρεις κατηγορίες τεστ:

- Μοριακά τεστ ανίχνευσης του γενετικού υλικού (PCR)
- Τεστ αντιγόνου (rapid test)
- Τεστ αντισωμάτων

Κάποια από αυτά τα τεστ διεξάγονται από εξειδικευμένα εργαστήρια και κάποια άλλα μπορούν να διεξαχθούν από μη εξειδικευμένο προσωπικό (πχ self-test το οποίο αποτελεί τεστ αντιγόνου). Κάθε τεστ έχει διαφορετική ευαισθησία, η οποία προσδιορίζεται με συγκεκριμένη κλινική δοκιμή. Τα μοριακά τεστ έχουν μεγαλύτερη

ευαισθησία και ειδικότητα, με συνέπεια να είναι πιο ακριβή στην ανίχνευση του κορονοϊού, ενώ τα rapid test είναι λιγότερο ευαίσθητα και απαιτούν σχετικά υψηλό υικό φορτίο, με συνέπεια να υπάρχει το ενδεχόμενο να βγουν ψευδώς αρνητικά σε ασυμπτωματικούς πολίτες.

Η περίοδος επώασης του κορονοϊού κυμαίνεται έως 14 ημέρες, με το 97,5% των ασθενών να εμφανίσουν συμπτώματα έως 11,5 ημέρες μετά τη μόλυνση. Σε σπάνιες περιπτώσεις, έχουν εμφανιστεί συμπτώματα σε ασθενείς και μετά τις 14 ημέρες. Από τα άτομα που θα εμφανίσουν συμπτώματα, περίπου το 80% θα ιανθεί χωρίς την ανάγκη για νοσηλεία, το 15% θα χρειαστεί νοσηλεία και τη χρήση οξυγόνου, ενώ ένα 5% των ασθενών θα χρειαστεί εντατικότερη φροντίδα. Ο μέσος χρόνος νοσηλείας των ιαθέντων κυμαίνεται από 10 έως 13 ημέρες (*Centers for Disease Control and Prevention - CDC, «HealthcareWorkers», Μάρτιος 2021*).

Η λοίμωξη του COVID-19 επηρεάζει και άλλα όργανα (εκτός από τους πνεύμονες) και για αυτό μερικοί ασθενείς μπορεί να έχουν συμπτώματα τα οποία διαρκούν για εβδομάδες ή και μήνες μετά την ανάρρωσή τους, ακόμα και αν δεν απαιτήθηκε νοσηλεία για αυτή. Τα πιο συχνά καταγεγραμμένα μακροπρόθεσμα συμπτώματα είναι η κούραση, η δυσκολία στην αναπνοή, ο βήχας και ο πόνος στις αρθρώσεις και στο στήθος. Ως κυριότερα μέτρα πρόληψης χρησιμοποιούνται τα εξής:

- *Εμβόλια*→ Μέχρι τις 26 Απριλίου το 2021 έχουν εγκριθεί 10 εμβόλια για δημόσια χρήση, με άλλα 89 να βρίσκονται στη φάση κλινικών δοκιμών (COVID-19 vaccinetracker).
- *Κοινωνική αποστασιοποίηση*→ Αποσκοπεί στην επιβράδυνση της εξάπλωσης της νόσου, ελαχιστοποιώντας τις επαφές μεταξύ των ατόμων (καραντίνα, κλείσιμο επιχειρήσεων, σχολείων κτλ. , περιορισμός ταξιδιών, τήρηση αποστάσεων κτλ.).
- *Αυτοαπομόνωση*→ Υπάρχουν οδηγίες για τα άτομα που έχουν μολυνθεί ή υπάρχουν ενδείξεις πώς ενδέχεται να έχουν μολυνθεί, να μένουν στο σπίτι για ένα διάστημα περίπου 14 ημερών.

- *Αερισμός και φιλτράρισμα αέρα*→ Τα μικρά σωματίδια του κορονοϊού μεταφέρονται με τη βοήθεια του αέρα και για αυτό προτείνεται η χρήση εξωτερικού και όχι ανακυκλωμένου αέρα στους εσωτερικούς χώρους (πχ χώροι εργασίας).
- Πλύσιμο χεριών και καθαρισμός επιφανειών.

3.3 Κλάδοι που επηρεάστηκαν σημαντικά από τη νόσο COVID-19

1. *Ταξιδιωτικός κλάδος*→Εξαιτίας των ταξιδιωτικών περιορισμών και των lockdownπου εφάρμοσαν οι κυβερνήσεις των χωρών, προκειμένου να μειωθεί η διασπορά του κορονοϊού, οι επιχειρήσεις που επηρεάστηκαν περισσότερο από όλες είναι οι αεροπορικές εταιρείες, τα ταξιδιωτικά πρακτορεία και τα ξενοδοχεία. Μάλιστα, η κατάσταση αυτή δεν φαίνεται να προσεγγίζει σύντομα την κανονικότητα, εξαιτίας των χαμένων εισοδημάτων, των χαμηλών ρυθμών εμβολιασμού και την επιλογής των επιχειρήσεων για εργασία από το σπίτι. Ορισμένοι αναλυτές εκτιμούν πώς είναι πιθανό τα ταξίδια αναψυχής να επανέλθουν στα φυσιολογικά επίπεδα το 2024, ενώ τα επαγγελματικά ταξίδια το 2026.

2. *Κλάδος του θεάματος (ψυχαγωγίας)*→ Εξαιτίας της πανδημίας έχουν ακυρωθεί εδώ και πολλούς μήνες οι θεατρικές παραστάσεις και ο κινηματογράφος, η παρακολούθηση αθλητικών αγώνων στα γήπεδα, οι μουσικές εκδηλώσεις κτλ. , με αποτέλεσμα πολλοί εργαζόμενοι στους συγκεκριμένους τομείς να χάσουν τη δουλειά τους, όπως οι διαφημιστές, οι τεχνικοί, οι μουσικοί, οι ηθοποιοί, οι αθλητές κτλ.

3. *Αυτοκινητιστικός κλάδος και Βιομηχανία πετρελαίου και φυσικού αερίου*→ Η κατακόρυφη πτώση στη ζήτηση για αγορά αυτοκινήτων και πετρελαίου οφείλεται στους περιορισμούς των μετακινήσεων, τόσο από χώρα σε χώρα, όσο και σε άλλους νομούς, εξαιτίας του lockdown. Επιπλέον, με πολλούς εργαζομένους να δουλεύουν από το σπίτι, υπήρξε σημαντική μείωση ακόμα και στις μετακινήσεις από δήμο σε δήμο.

4. *Μικρομεσαίες επιχειρήσεις (λιανεμπόριο)*→ Πρόκειται για εταιρείες οι οποίες δέχτηκαν ισχυρό πλήγμα λόγω της πανδημίας και του lockdown, με τα περισσότερα

να μην κατέχουν ούτε κάποιου είδους e-shop, προκειμένου να εκμεταλλευτούν αυτή την αναγκαστική μεταστροφή του εμπορίου. Οι περισσότεροι ιδιοκτήτες μικρών επιχειρήσεων στην Ευρώπη και στις ΗΠΑ πιστεύουν ότι τα χειρότερα είναι μπροστά τους, όσον αφορά την πανδημία του κορονοϊού, σύμφωνα με έρευνα τον Δεκέμβριο του 2020. Οι μισοί αναφέρουν πώς θα προβούν σε οριστικό κλείσιμο των επιχειρήσεών τους, αν δεν βελτιωθεί το επιχειρηματικό περιβάλλον και αν δεν λάβουν επιπλέον ενίσχυση από το κράτος.

5. *Χρηματιστήρια*→Κατά την περίοδο της πανδημίας, το κλείσιμο των δραστηριοτήτων και η μείωση στις τιμές του πετρελαίου λόγω χαμηλής ζήτησης και πολέμου τιμών μεταξύ Ρωσίας και Σαουδικής Αραβίας, οδήγησαν σε πανικό τις χρηματιστηριακές αγορές παγκοσμίως, με τις χρηματιστηριακές τιμές να συνθλίβονται. Επιπλέον, ο αντίκτυπος της πανδημίας στην πραγματική οικονομία αντικατοπτρίζεται και στις χρηματοοικονομικές αγορές, με τους επιχειρηματίες να βρίσκονται αντιμέτωποι με μειώσεις τζίρου, αλλά παράλληλα οι πληρωμές ενοικίων, χρηματοοικονομικών εξόδων, μισθών και αποθεμάτων τρέχουν και ενδέχεται να καλύπτονται μόνο κατά ένα ποσοστό από το κράτος. Ακόμα, όταν οι επιχειρήσεις διάγουν δύσκολες περιόδους, όπως σε καιρό πανδημίας, τα δάνεια και τα επιτόκια που αυτά συνεπάγονται και οφείλονται σε τράπεζες, δημιουργούν μία επιπρόσθετη μορφή χρηματοοικονομικής πίεσης. Από την άλλη μεριά, τα πακέτα οικονομικής ενίσχυσης που προσφέρουν τα κράτη και οι δυσκολίες που εμφανίστηκαν στην παραγωγή διαφόρων προϊόντων, αλλά και στη λειτουργία της εφοδιαστικής αλυσίδας, έχουν οδηγήσει σε πληθωρισμό (αύξηση του γενικού επιπέδου των τιμών), με τις μετοχές παγκοσμίως να διαπραγματεύονται σε πολύ υψηλές τιμές (δεδομένα έως Ιούλιο 2021). Όμως, η εμφάνιση των μεταλλάξεων του κορονοϊού, δεν παύει να δημιουργεί ανησυχία στις αγορές, σχετικά με το επίπεδο εσόδων που θα καταφέρουν να συλλέξουν το 2021, όπως και στα διάφορα κράτη, σχετικά με τα επίπεδα ανάπτυξης και ανεργίας.

6. *Διεθνές εμπόριο*→ Όταν ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας ανήγγειλε πώς η κατάσταση έχει μετατραπεί σε πανδημία, επηρεάστηκαν οι εισαγωγές και οι εξαγωγές. Για παράδειγμα, η Κίνα, η οποία αποτελεί το μεγαλύτερο παγκόσμιο εξαγωγέα, ανακοίνωσε μέτρα ελέγχου όλων των εισαγόμενων και εξαγόμενων αγαθών, με συνέπεια το κόστος και η δυσκολία του διεθνούς εμπορίου να αυξάνεται.

Παράλληλα, πολλές χώρες προχώρησαν σε μείωση ή παύση της εισαγωγής συγκεκριμένων εμπορευμάτων, με τις παραδόσεις να είναι ούτως ή άλλως δύσκολες.

7. *Realestate* → Για κάποιο χρονικό διάστημα ο κατασκευαστικός κλάδος διέκοψε τη λειτουργία του εξαιτίας του lockdown και οι αγοραπωλησίες ακινήτων αναβλήθηκαν λόγω της αβεβαιότητας που επικρατούσε. Παράλληλα, όσο μειώνονται τα εισοδήματα λόγω της πανδημίας, καθίσταται λιγότερο πιθανή η πραγματοποίηση επενδύσεων σε ακίνητα. Αναμένεται μετά την πανδημία, πολλές μικρομεσαίες εταιρείες realestate να πουλήσουν σπίτια σε χαμηλές τιμές, προκειμένου να αυξήσουν την περιορισμένη ρευστότητά τους.

3.4 Σχέδια Οικονομικής Ανάκαμψης Ε.Ε και ΗΠΑ

Οι ηγέτες της Ε.Ε. συμφώνησαν να καταρτίσουν σχέδιο ανάκαμψης για την Ευρώπη, προκειμένου να στηρίξουν την οικονομική ανάκαμψη των πολιτών, των επιχειρήσεων και των χωρών της Ε.Ε. εξαιτίας της οικονομικής κάμψης που έχει προκαλέσει η πανδημία COVID-19, δεσμευόμενοι στις 23 Απριλίου 2020 να συστήσουν έκτακτο ταμείο ανάκαμψης ύψους 750 δις ευρώ, αποκαλούμενο «NextGenerationEU», με προτεραιότητα στις επενδύσεις στη ψηφιακή και την πράσινη μετάβαση. Το πρόγραμμα εγκρίθηκε στις 21 Ιουλίου και ο σκοπός είναι να έχουν ολοκληρωθεί όλα τα στάδια της νομοθετικής διαδικασίας μέχρι τις αρχές του 2021. Επιπλέον, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέκρινε το μακροπρόθεσμο προϋπολογισμό της Ε.Ε. για την περίοδο 2021-2027 συνολικού ύψους 1.074,3 δις ευρώ, ο οποίος θα τονώσει την ανάπτυξη και θα στηρίξει τους πολίτες, τις επιχειρήσεις και τις οικονομίες των χωρών τα επόμενα χρόνια. Αυτή η συμφωνία έρχεται να προστεθεί στα τρία δίκτυα ασφαλείας (για τους εργαζομένους, τις επιχειρήσεις και τα κράτη) ύψους 540 δις ευρώ που έχει θέσει σε εφαρμογή η Ε.Ε. , με την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα να παρέχει 1.350 δις ευρώ επιπλέον, στο πλαίσιο του προγράμματος αγοράς ομολόγων, προκειμένου να στηρίξει τις κυβερνήσεις κατά τη διάρκεια της κρίσης.

Τον Οκτώβριο του 2020 καθορίστηκαν οι προτεραιότητες για την ανάκαμψη της Ε.Ε. , με το κάλεσμα για όσο το δυνατόν συντομότερη επάνοδο σε μια πλήρως λειτουργική ενιαία αγορά, ώστε οι βιομηχανίες της Ε.Ε. να καταστούν ανταγωνιστικότερες σε παγκόσμιο επίπεδο και να ενισχυθεί η αυτονομία τους και η

επιτάχυνση στη ψηφιακή μετάβαση. Το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο κατέληξαν σε πολιτική συμφωνία για τη δέσμη μέτρων στις 10 Νοεμβρίου 2020. Στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο που διεξήχθη στις 10-11 Δεκεμβρίου 2020 αντιμετωπίστηκαν τα ζητήματα που είχαν προκύψει, όσον αφορά τη συμφωνία και δρομολογήθηκε η έγκριση της δέσμης μέτρων ανάκαμψης πριν από την 1^η Ιανουαρίου 2021 (consilium.europa.eu).

Ο Όμιλος της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (ΕΤΕπ) συνέστησε ένα πανευρωπαϊκό ταμείο εγγυήσεων ύψους 25 δις ευρώ, για παροχή δανείων συνολικού ύψους 200 δις ευρώ για επιχειρήσεις, με έμφαση στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Τα ποσά αυτά προστίθενται στα επιπλέον χρηματοδοτικά μέσα βραχυπρόθεσμης έκτακτης ανάγκης της ΕΤΕπ για τις ΜΜΕ.

Προκειμένου να προστατευτεί η εφοδιαστική αλυσίδα τροφίμων και να αποφευχθεί η έλλειψή τους, η Ε.Ε. θέσπισε έκτακτα μέτρα χρηματοδότησης του γεωργικού και αλιευτικού τομέα που υπέστησαν σημαντικές απώλειες λόγω της πανδημίας, όπως μεγαλύτερες προκαταβολές (από 50% σε 70%), δάνεια με ευνοϊκότερους όρους, κρατικές ενισχύσεις, καθώς και έκτακτα μέτρα αγοράς για στήριξη των παραγωγών οίνου και οπωροκηπευτικών της Ε.Ε. Επιπλέον, θέσπισε «πράσινες λωρίδες» προκειμένου να διευκολυνθεί η κυκλοφορία προϊόντων διατροφής σε όλη την Ευρώπη.

Όσον αφορά την προστασία των θέσεων εργασίας κατά την περίοδο της κρίσης, η Ε.Ε. θέσπισε ένα μέσο προσωρινής στήριξης για τον περιορισμό των κινδύνων ανεργίας σε κατάσταση έκτακτης (SURE). Το πρόγραμμα αυτό παρέχει έως και 100 δις ευρώ σε δάνεια που χορηγούνται σε κράτη – μέλη με ευνοϊκούς όρους, προκειμένου να καλύψουν το κόστος των εθνικών συστημάτων μειωμένου ωραρίου. Έως τις 30 Μαρτίου 2021, 17 κράτη – μέλη έλαβαν συνολική στήριξη ύψους 75,5 δις ευρώ από το SURE.

Όσον αφορά τα κράτη – μέλη, ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθερότητας έθεσε σε λειτουργία το μέσο ενίσχυσης για την πανδημική κρίση, με βάση υπάρχον προληπτικό πιστωτικό όριο, το οποίο αναπροσαρμόστηκε εξαιτίας της κρίσης της νόσου COVID-19. Το μέσο ενίσχυσης μπορεί να διαθέτει δάνεια ύψους έως και 2%

του ΑΕΠ για κάθε κράτος – μέλος της ζώνης του ευρώ, συνολικής αξίας 240 δις ευρώ.

Το Συμβούλιο ενέκρινε στις 11 Φεβρουαρίου 2021 το Μηχανισμό Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, ύψους 672,5 δις ευρώ, στα πλαίσια του «NextGenerationEU». Χάρης σε αυτόν, τα κράτη – μέλη θα είναι σε θέση να αντιμετωπίσουν τις οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις της πανδημίας COVID-19, ενώ παράλληλα οι οικονομίες τους θα προχωρήσουν στην πράσινη και ψηφιακή μετάβαση, ώστε να καταστούν πιο βιώσιμες και ανθεκτικές.

Στις 9 Απριλίου 2021, το Συμβούλιο ενέκρινε επιπλέον 121,5 εκατ. ευρώ μέσω του αποθεματικού αλληλεγγύης και επείγουσας βοήθειας, προκειμένου να αντιμετωπιστούν επείγουσες ανάγκες σχετιζόμενες με την πανδημία της COVID-19. Συνολικά, η Επιτροπή έχει προτείνει πρόσθετη χρηματοδότηση ύψους 245,2 εκατ. ευρώ από τον προϋπολογισμό της Ε.Ε. , καθώς και 100 εκατ. Ευρώ για περαιτέρω αναδυόμενες ανάγκες που σχετίζονται με την κρίση του κορωνοϊού.

Στις 14 Απριλίου 2021, οι πρέσβεις της Ε.Ε. ξεκίνησαν διαπραγματεύσεις με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για τη δημιουργία Ψηφιακού Πράσινου Πιστοποιητικού, το οποίο θα διευκολύνει την ασφαλή και ελεύθερη κυκλοφορία κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19, εφόσον το άτομο:

- Έχει εμβολιαστεί κατά της COVID-19
- Έχει λάβει αρνητικό αποτέλεσμα εξέτασης
- Έχει αναρρώσει από COVID-19

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αναμένεται να εγκρίνει τη θέση του μέχρι τις 29 Απριλίου στην ολομέλειά του, ενώ διαπραγματεύσεις για την οριστικοποίηση της νομοθεσίας θα ξεκινήσουν αμέσως μετά. Οι χώρες επιθυμούν το πλαίσιο να είναι έτοιμο έως το καλοκαίρι του 2021.

Την ίδια στιγμή, η Ουάσιγκτον προωθεί με τη διαδικασία του κατεπείγοντος το πακέτο Μπάιντεν, ύψους 1,9 τρις δολαρίων, το οποίο αναμένεται να δώσει μεγάλη ώθηση στην Αμερικανική οικονομία. Υπολογίζεται πώς η συνολική δημοσιονομική στήριξη της Αμερικανικής οικονομίας με αυτό το πακέτο θα ανέλθει στο 11%-12% του Αμερικανικού ΑΕΠ, ποσό τριπλάσιο από την περσινή ύφεση (3,5%). Πιο συγκεκριμένα:

- Πακέτο 1 τρις δολαρίων θα κατευθυνθεί στη στήριξη νοικοκυριών (1.400\$ / άτομο, αύξηση επιδομάτων ανεργίας και παράτασή τους έως 30 Σεπτεμβρίου, αύξηση κατώτατου μισθού στα 15\$ / ώρα).
- Πακέτο 50 δις δολαρίων θα δοθεί για τη ρευστότητα των μικρών επιχειρήσεων και 20 δις δολάρια στον τομέα των μεταφορών.
- Πακέτο 350 δις δολαρίων θα δοθεί σε ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό, πυροσβέστες, αστυνομικούς, εκπαιδευτικούς κτλ.
- Πακέτο 400 δις δολαρίων θα κατευθυνθεί στην οικονομία για την επιτάχυνση των εμβολιασμών, την αύξηση των τεστ, τη διανομή μέσων ατομικής προστασίας (μάσκες, γάντια κτλ.), το άνοιγμα των σχολείων κτλ.
- Πακέτο 10 δις δολαρίων θα διατεθεί σε Αμερικανικές βιομηχανίες για κατασκευή εξοπλισμού.

Με το πακέτο των 1,9 τρις δολαρίων να περνάει από το Κογκρέσο και να αναμένεται να δώσει μεγάλη ώθηση στην οικονομία, τους εμβολιασμούς να συνεχίζονται σε υψηλούς ρυθμούς, τη διάθεση των Αμερικανών για κατανάλωση να έχει ανέβει (λόγω του ρεκόρ αποταμιεύσεων) και τα χρηματιστήρια να βρίσκονται σε ανοδική πορεία, είναι πιθανό οι ΗΠΑ να φτάσουν στα προ κρίσης επίπεδα ακόμα και κάποια στιγμή μέσα στο 2021.

Αντιθέτως, ασκείται μεγάλη κριτική στην Ε.Ε. για τις καθυστερήσεις στην εμβολιαστική διαδικασία, τις καθυστερήσεις εκταμίευσης του πακέτου στήριξης λόγω των έντονων γραφειοκρατικών διαδικασιών, αλλά και για το ύψος του πακέτου στήριξης (750 δις ευρώ), το οποίο συγκριτικά με το αντίστοιχο των ΗΠΑ (1,9 τρις δολάρια) φαίνεται μικρό και υπάρχουν ανησυχίες για την προοπτική ανάκαμψης της οικονομίας των κρατών – μελών της Ε.Ε. Το Ταμείο Ανάκαμψης ύψους 750 δις ευρώ παραμένει ένα χρόνο μετά το ξέσπασμα της πανδημίας ακόμα ανενεργό, καθώς βρίσκεται ακόμα σε εξέλιξη η διαδικασία υποβολής των εθνικών προγραμμάτων Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας στην Επιτροπή, με συνέπεια η εκταμίευση να προβλέπεται για το δεύτερο εξάμηνο του έτους.

Ο επικεφαλής του Κέντρου Ευρωπαϊκής Πολιτικής, Ντάνιελ Γκρος, εκτιμά πώς «Το Ευρωπαϊκό κοινωνικό συμβόλαιο οδηγεί σε μικρότερη ανάκαμψη» και προσθέτει πώς η κοινωνική πολιτική της Ευρώπης «ενδέχεται να πλήξει μεσοπρόθεσμα την ανάπτυξη, καθώς είναι πολύ αργή η πορεία της προς τις διαρθρωτικές αλλαγές». Η Κριστίν Λαγκάρντ επισήμανε πώς «η Ε.Ε. έχει μείνει πίσω σε σύγκριση με τις ΗΠΑ και τα δημοσιονομικά μέτρα μας δεν έχουν ακόμη αρχίσει και τα χρειαζόμαστε». Με τη σειρά του, ο πρώην αντιπρόεδρος της ΕΚΤ, Βίτορ Κονστανσίο, υπογράμμισε πώς «οι καθυστερήσεις τόσο στην εμβολιαστική διαδικασία, όσο και στην εκταμίευση των κεφαλαίων του Ταμείου Ανάκαμψης, θα πλήξουν την ανάπτυξη της Ε.Ε. τα επόμενα τρίμηνα».

Από την άλλη μεριά, πολλοί πολιτικοί και οικονομολόγοι επισημαίνουν πώς είναι άστοχη η σύγκριση μεταξύ Ε.Ε. και ΗΠΑ, καθώς πίσω από τη φαινομενικά μεγάλη απόκλιση στην οικονομική στήριξη κρύβεται το σαφώς πιο γενναιόδωρο κοινωνικό κράτος προστασίας των εργαζομένων της Ε.Ε.

3.5 Επιστροφή στην κανονικότητα

Σύμφωνα με παγκόσμια έρευνα της εταιρείας KPMG την περίοδο Φεβρουάριος – Μάρτιος 2021 (CEO Outlook Pulse Survey), με τη συμμετοχή 500 CEOs, περίπου τα μισά στελέχη (45%) δεν αναμένουν επιστροφή στην «κανονική» επιχειρηματική δραστηριότητα πριν το 2022. Η πλειοψηφία των CEOs προβληματίζεται σχετικά με την πρόσβαση των εργαζομένων στα εμβόλια για τη νόσο COVID-19, επηρεάζοντας τις προβλέψεις τους σχετικά με την επιστροφή τους στο χώρο εργασίας, καθώς και με την παραπληροφόρηση γύρω από την ασφάλεια των εμβολίων αυτών.

Το 61% των παγκόσμιων στελεχών δήλωσαν πώς αναμένουν να δουν έναν επιτυχημένο εμβολιασμό κατά της νόσου COVID-19 (πάνω από το 50% του πληθυσμού), πριν προχωρήσουν σε ενέργειες επιστροφής στο γραφείο. Όταν οι εργαζόμενοι επιστρέψουν με ασφάλεια στους χώρους εργασίας, ίσως θεσπιστούν πρόσθετα προληπτικά μέτρα, ζητώντας από τους πελάτες και λοιπούς επισκέπτες να τους ενημερώνουν σχετικά με τον εμβολιασμό τους.

Περίπου το ¼ των CEOs παγκοσμίως ανέφερε πώς το επιχειρηματικό τους μοντέλο άλλαξε μόνιμα εξαιτίας της πανδημίας, αλλά μόνο 1 στους 3 εξετάζουν ένα υβριδικό μοντέλο εργασίας για το προσωπικό τους (εξ' αποστάσεως εργασία 2-3 ημέρες την εβδομάδα) μετά την εποχή του COVID-19.

Επιπλέον, με την απομακρυσμένη εργασία να μετατρέπεται σε κανόνα κατά τη διάρκεια του lockdown, οι CEOs χαρακτήρισαν την κυβερνοασφάλεια ως το μεγαλύτερο ζήτημα που θα επηρεάσει την ανάπτυξη και τις δραστηριότητές τους στο άμεσο μέλλον, με τις ανησυχίες για το κανονιστικό και φορολογικό περιβάλλον και τις εφοδιαστικές αλυσίδες να ακολουθούν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΔΙΕΘΝΗ ΠΡΟΤΥΠΙΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ(IFRS) – ΤΟ ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

4.1 Εισαγωγικά

Στο κεφάλαιο αυτό θα πραγματοποιηθεί περιγραφή του μηχανισμού λειτουργίας των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (ΔΛΠ – IAS) και Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (ΔΠΧΑ – IFRS) και περιεκτική ανάλυση του Εννοιολογικού Πλαισίου των Προτύπων αυτών. Η συγκεκριμένη ανάλυση κρίνεται αναγκαία, προκειμένου ο αναγνώστης της παρούσας εργασίας να είναι σε θέση να κατανοήσει σε επόμενα κεφάλαια τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τόσο οι επιχειρήσεις ανά τον κόσμο, σχετικά με τη χρηματοοικονομική τους αναφορά, όσο και οι διάφορες ελεγκτικές εταιρείες και ελεγκτικοί – εποπτικοί οργανισμοί.

4.2 Ορισμός της Λογιστικής επιστήμης

Ιστορικά, έχουν αποδοθεί διάφοροι ορισμοί, οι οποίοι προσπαθούν να περιγράψουν εν συντομία το ευρύ φάσμα των δραστηριοτήτων της λογιστικής επιστήμης. Παρακάτω, περιγράφονται μερικοί από τους ορισμούς που έχουν δοθεί κατά καιρούς:

Η *Λογιστική* είναι η τέχνη της καταγραφής, ταξινόμησης και σύνοψης με σημαντικό τρόπο και με νομισματικούς όρους, συναλλαγών και γεγονότων τα οποία είναι, τουλάχιστον ένα μέρος τους, χρηματοοικονομικού χαρακτήρα (1941 – Committee on Technology of the American Institute of Accountants).

Η *Λογιστική* είναι η διαδικασία της αναγνώρισης, επιμέτρησης και δημοσίευσης χρηματοοικονομικών πληροφοριών, οι οποίες επιτρέπουν στους χρήστες τους να λάβουν ορθολογικές οικονομικές αποφάσεις (AAA - American Accounting Association, A statement of Basic Accounting Theory, 1966).

Η *Λογιστική* ορίζεται ως η τεχνική της καταχώρησης, ταξινόμησης και συνοπτικής παρουσίασης, με κατανοητό τρόπο και σε χρηματικές μονάδες, συναλλαγών και γεγονότων που είναι εν μέρει τουλάχιστον χρηματοοικονομικού χαρακτήρα και της επεξηγήσεως των αποτελεσμάτων αυτών (A.I.C.P.A. –American Institute of Certified Public Accountants).

Το 1975, το American Accounting Association προσέθεσε στον παραπάνω στόχο πώς «απώτερος σκοπός από την παροχή αυτών των πληροφοριών είναι η *ενίσχυση του κοινωνικού συμφέροντος*», θέτοντας επί τάπητος και την πτυχή της κοινωνικής ευθύνης της λογιστικής επιστήμης. Έτσι, οι λογιστικές πρακτικές έπαψαν να επηρεάζονται μόνο από τα συμφέροντα των μετόχων και των διαφόρων επενδυτών και πλέον τα συμφέροντα και των εργαζομένων, των καταναλωτών και του ευρύτερου περιβάλλοντος της επιχείρησης ασκούν τη δική τους επιρροή στη διαμόρφωση των λογιστικών κανόνων.

4.3 Εφαρμογή ενιαίων λογιστικών προτύπων

Η παγκοσμιοποίηση οδήγησε τις δημοσιευμένες Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις των επιχειρήσεων και οργανισμών να ξεφύγουν από τα στενά εγχώρια σύνορα, καθώς γίνονται αντικείμενο επισκόπησης σε διαφορετικές χώρες, όπου υπάρχουν μερικοί διαφορετικοί κανόνες επιμέτρησης των περιουσιακών στοιχείων, των υποχρεώσεων και της χρηματοοικονομικής απόδοσης. Συνεπώς, σύντομα κατέστη επιτακτική η ανάγκη εφαρμογής ενιαίων λογιστικών προτύπων στον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα, τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο.

Τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (ΔΠΧΑ) αποτελούν μια κωδικοποιημένη λογιστικών πολιτικών και κανόνων που πρέπει να εφαρμόζονται από τις οντότητες των χωρών που τα υιοθετούν, για τη σύνταξη των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων. Επιπρόσθετα, παρουσιάζουν τον τρόπο απεικόνισης συγκεκριμένων οικονομικών συναλλαγών και γεγονότων και η συμμόρφωση με τους κανόνες τους προωθεί την εύλογη παρουσίαση των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων.

Η ενίσχυση της συγκρισιμότητας των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων μεταξύ των οικονομικών οντοτήτων, η οποία επέρχεται λόγω της χρήσης κοινών προτύπων, επιφέρει ως σημαντικό πλεονέκτημα τη συμμετοχή τους στις διεθνείς κεφαλαιαγορές, με την αυξημένη πρόσβαση σε δανειακά και ίδια κεφάλαια, αλλά και την αποτελεσματικότερη σύγκριση της επιχειρηματικής απόδοσης.

Η διεθνής καθιέρωση των ΔΠΧΑ έναντι των εθνικών και τοπικών λογιστικών κανόνων, δημιουργεί τις προϋποθέσεις τόσο για μια πιο αποτελεσματική αγορά κεφαλαίων, όσο και για τη διευκόλυνση του ανταγωνισμού και την ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων.

Από το 2011, περίπου 120 χώρες απαιτούν ή επιτρέπουν την υιοθέτηση των ΔΠΧΑ (συμπεριλαμβανομένων των G20), από τις οποίες οι 105 απαιτούν την υιοθέτησή τους από το σύνολο ή την πλειοψηφία των οικονομικών οντοτήτων δημοσίου συμφέροντος (δηλαδή αυτές που είναι εισηγμένες στο χρηματιστήριο και τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα). Το 2002 η Ευρωπαϊκή Ένωση αποφάσισε με τον Κανονισμό υπ' αριθμό 1606/2002 πώς από την 01/01/2005 το σύνολο των ευρωπαϊκών εισηγμένων οντοτήτων και χρηματοπιστωτικών οργανισμών θα καταρτίζει τις Ενοποιημένες Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις σύμφωνα με τα ΔΠΧΑ.

Όσον αφορά την Ελλάδα, η σύγκλιση σε ένα πολύ σημαντικό βαθμό με τα ΔΠΧΑ πραγματοποιήθηκε με τη θέσπιση του ν.4308/2014 – Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα (ΕΛΠ), ο οποίος από 01/01/2015 κατήργησε μεταξύ άλλων το Π.Δ. 1123/1980 – Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο, τις λογιστικές διατάξεις του Κ.Ν. 2190/1920, τον Κώδικα Φορολογικής Απεικόνισης Συναλλαγών και μια σειρά άλλων διατάξεων και νόμων.

Στον απόηχο της διεθνούς χρηματοπιστωτικής κρίσης και ύστερα από πιέσεις από ρυθμιστικούς και πολιτικούς φορείς, προωθείται η εναρμόνιση του συνόλου των διεθνών λογιστικών προτύπων και πρακτικών. Το παγκόσμιο σύστημα χρηματοοικονομικής αναφοράς διέπεται ουσιαστικά από δύο σύνολα Διεθνών Λογιστικών Προτύπων:

- Τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (IFRS)
- Τις Γενικά Παραδεκτές Λογιστικές Αρχές των ΗΠΑ (USGAAP)

Το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (ΣΔΛΠ – IASB) και το Συμβούλιο Αμερικανικών Λογιστικών Προτύπων (ΣΑΛΠ – FASB), τα οποία είναι υπεύθυνα για την ανάπτυξη των ανωτέρω λογιστικών προτύπων, συνεργάζονται από το 2002 προκειμένου να επιτευχθεί σύγκλιση μεταξύ των ΔΠΧΑ και των USGAAP.

4.4 Κύρια όργανα κατάρτισης των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς

Τα κυριότερα όργανα κατάρτισης των ΔΠΧΑ είναι το Ίδρυμα Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (IFRS Foundation), το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (IASB), η Συμβουλευτική Επιτροπή Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (IFRS Advisory Council), το Εποπτικό Συμβούλιο του Ιδρύματος (Monitoring Board), η Επιτροπή Διερμηνειών Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (IFRS Interpretations Committee) και η Ευρωπαϊκή Ένωση.

Το Ίδρυμα Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (IFRS Foundation) αποτελεί μετονομασία με βάση το αναθεωρημένο καταστατικό του 2010, του Ιδρύματος της Επιτροπής Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (IASC Foundation), η οποία είχε συσταθεί το 1973 και ήταν υπεύθυνη για την έκδοση των λογιστικών προτύπων. Αποτελείται από είκοσι δύο (22) μέλη, τα οποία ονομάζονται θεματοφύλακες και προέρχονται από διαφορετικές γεωγραφικές περιοχές, ώστε να εξασφαλιστεί μια ευρεία διεθνής βάση.

Οι πρωταρχικοί στόχοι του Ιδρύματος Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς είναι:

- Η δημιουργία ενός ενιαίου συνόλου κατανοητών και υψηλής ποιότητας παγκοσμίως αποδεκτών λογιστικών προτύπων, τα οποία θα απαιτούν διαφανή, συγκρίσιμη και υψηλής ποιότητας πληροφόρηση στις Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις και τις λοιπές χρηματοοικονομικές αναφορές, ώστε να βοηθούν τα ενδιαφερόμενα μέρη (stakeholders) στη λήψη οικονομικών αποφάσεων.
- Η προώθηση της χρήσης και της εφαρμογής των Προτύπων.

- Η εκτίμηση των ειδικών αναγκών των μικρών και μεσαίων οικονομικών οντοτήτων και των αναδυόμενων οικονομιών.
- Η προώθηση και διευκόλυνση της υιοθέτησης των ΔΠΧΑ, μέσω της σύγκλισης των εθνικών προτύπων και των ΔΠΧΑ.

Το Συμβούλιο των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (IASB) είναι μια ανεξάρτητη ομάδα, η οποία αποτελείται από δεκατέσσερα (14) μέλη, τα οποία εκλέγονται από τους θεματοφύλακες για μια αρχική περίοδο πέντε ετών, ανανεώσιμη για ακόμα τρία έτη. Σκοπός του Συμβουλίου Διεθνών Λογιστικών Προτύπων είναι:

- Η ανάπτυξη ενός ενιαίου συνόλου κατανοητών και υψηλής ποιότητας διεθνώς αποδεκτών λογιστικών προτύπων, με βάση σαφώς καθορισμένες αρχές. Τα Πρότυπα αυτά θα απαιτούν διαφανή, συγκρίσιμη και υψηλής ποιότητας πληροφόρηση στις Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις και τις λοιπές χρηματοοικονομικές αναφορές, ώστε να βοηθούν τα ενδιαφερόμενα μέρη (stakeholders) στη λήψη οικονομικών αποφάσεων.
- Η προώθηση της χρήσης και της αυστηρής εφαρμογής των Προτύπων.
- Η προώθηση και διευκόλυνση της υιοθέτησης των ΔΠΧΑ, μέσω της σύγκλισης των εθνικών προτύπων και των ΔΠΧΑ.
- Η έγκριση των Διερμηνειών των ΔΠΧΑ, όπως αυτές αναπτύσσονται από την Επιτροπή Διερμηνειών Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς.

Πριν από την έκδοση κάθε Προτύπου, το IASB υποχρεούται να δημοσιεύσει ένα Προσχέδιο του Προτύπου, το οποίο θα διατίθεται στα ενδιαφερόμενα μέρη για σχολιασμό. Η έγκριση ενός νέου Προσχεδίου Προτύπου, ενός Προτύπου ή μιας Διερμηνείας απαιτεί επαυξημένη πλειοψηφία εννέα τουλάχιστον ψήφων από τα μέλη του Συμβουλίου.

Η Συμβουλευτική Επιτροπή Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (IFRS Advisory Council) αποτελείται από τριάντα (30) και παραπάνω μέλη, τα οποία προέρχονται από διαφορετικές γεωγραφικές περιοχές και διαφορετικούς επαγγελματικούς χώρους, διορίζονται για χρονικό διάστημα τριών ετών και εκπροσωπούν διεθνείς οργανισμούς ενδιαφερόμενων μερών. Προκειμένου να επιτύχει τους στόχους της, πραγματοποιεί τρεις τακτικές δημόσιες συνεδριάσεις ανά έτος, με σκοπό:

- Την παροχή συμβουλών προς το IASB, σχετικά με αποφάσεις επί των θεμάτων της ημερήσιας διάταξης και των προτεραιοτήτων των εργασιών του.
- Την ενημέρωση του IASB για τις απόψεις των μελών της Επιτροπής, σχετικά με τις σημαντικές εργασίες κατάρτισης Προτύπων.
- Την παροχή λοιπών συμβουλών προς το IASB ή τους θεματοφύλακες.

Το Εποπτικό Συμβούλιο (Monitoring Board) συστάθηκε το 2009 και αποσκοπεί στην παρουσία ως συνδετικός κρίκος ανάμεσα στους θεματοφύλακες και τις δημόσιες αρχές, προκειμένου να ενισχυθεί η δημόσια λογοδοσία του Ιδρύματος Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς. Μέλη του αποτελούν οι ρυθμιστικές αρχές των διεθνών κεφαλαιαγορών, οι οποίες είναι υπεύθυνες για τον καθορισμό της μορφής και του περιεχομένου των χρηματοοικονομικών αναφορών. Κύριες αρμοδιότητές του είναι:

- Η διασφάλιση της εκπλήρωσης των καθηκόντων των θεματοφυλάκων, σύμφωνα με τις καταστατικές αρχές του Ιδρύματος Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς.
- Η έγκριση του διορισμού ή επαναδιορισμού των θεματοφυλάκων.
- Η συνεδρίαση με τους θεματοφύλακες τουλάχιστον μία φορά ετησίως και η συζήτηση θεμάτων τα οποία άπτονται των εργασιών τους.

Η Επιτροπή Διερμηνειών Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (IFRS Interpretations Committee) αποτελείται από δεκατέσσερα (14) μέλη, τα οποία διορίζονται από τους θεματοφύλακες και η διάρκεια της θητείας τους ανέρχεται σε τρία έτη. Συνεδριάζει όποτε κρίνεται αναγκαίο και το έργο της συνίσταται στα εξής:

- Ερμηνεύει την εφαρμογή των ΔΠΧΑ και παρέχει καθοδήγηση σε θέματα για τα οποία δεν υπάρχει συγκεκριμένη αντιμετώπιση από τα Πρότυπα.
- Αναφέρεται στο IASB και λαμβάνει την έγκριση για τα τελικά κείμενα των Διερμηνειών.
- Δημοσιεύει Προσχέδια Διερμηνειών μετά την άδεια του IASB για δημόσιο σχολιασμό και εξετάζει τα σχόλια που λαμβάνονται, προτού ολοκληρώσει μια Διερμηνεία.

Μέχρι το 2001 η IASC εξέδιδε τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα (ΔΛΠ – IAS). Τον Απρίλιο του 2001 αποφασίστηκε πώς όλα τα Πρότυπα που θα εκδίδονταν από κει και έπειτα από το IASB θα ονομάζονται Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (ΔΠΧΑ – IFRS). Όλα τα Πρότυπα και οι Διερμηνείες που δημοσιεύτηκαν από την IASC μέχρι το 2001 εξακολουθούν να ισχύουν, εκτός κι αν τροποποιηθούν από το IASB.

Αυτή τη στιγμή τα ΔΠΧΑ και οι Διερμηνείες που έχουν εκδοθεί από το IASB και είναι σε ισχύ περιλαμβάνουν:

- Το Εννοιολογικό Πλαίσιο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (The Conceptual Framework for Financial Reporting).
- 28 Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα (ΔΛΠ /IAS 1-41).
- 16 Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης (ΔΠΧΑ / IFRS 1-16).
- 8 Διερμηνείες της Μόνιμης Επιτροπής Διερμηνειών (ΜΕΔ 7-32).

- 17 Διερμηνείες της Επιτροπής Διερμηνειών των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (ΕΔΔΠΧΑ 1-21).

4.5 Το Εννοιολογικό Πλαίσιο της Χρηματοοικονομικής Αναφοράς

Το Πλαίσιο (Framework) του Συμβουλίου Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (IASB) εγκρίθηκε τον Απρίλιο του 1989 και υιοθετήθηκε από αυτό τον Απρίλιο του 2001. Τον Σεπτέμβριο του 2010 το IASB αναθεώρησε το σκοπό της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης γενικού σκοπού και τα ποιοτικά χαρακτηριστικά που καθορίζουν τη χρησιμότητα της πληροφόρησης στις Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις. Το υπόλοιπο του εγγράφου παραμένει σε ισχύ από το 1989.

Το Εννοιολογικό Πλαίσιο θέτει τις έννοιες που διέπουν την κατάρτιση των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων για εξωτερικούς χρήστες. Σκοπό του αποτελεί:

- Να βοηθήσει το Συμβούλιο στην ανάπτυξη νέων ΔΠΧΑ και στην αναθεώρηση των υφιστάμενων ΔΠΧΑ.
- Να βοηθήσει τις οικονομικές οντότητες στην εφαρμογή των ΔΠΧΑ και στην επίλυση θεμάτων επί αυτών.
- Να βοηθήσει τους ορκωτούς ελεγκτές στο σχηματισμό γνώμης, αναφορικά με το εάν οι Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις έχουν καταρτιστεί σύμφωνα με τα ΔΠΧΑ.
- Να βοηθήσει τους χρήστες των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων να κατανοήσουν το βαθμό συμφωνίας των πληροφοριών με τις αρχές των ΔΠΧΑ.

Το Εννοιολογικό Πλαίσιο δεν αποτελεί ΔΠΧΑ και συνεπώς δεν καθορίζει τη χρησιμοποίηση κάποιας λογιστικής πολιτικής σε θέματα αναγνώρισης και επιμέτρησης των στοιχείων των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων και δεν

υπερισχύει κανενός ΔΠΧΑ. Το Εννοιολογικό Πλαίσιο της Χρηματοοικονομικής Αναφοράς ασχολείται με:

- (α) Το σκοπό της χρηματοοικονομικής αναφοράς.
- (β) Τα ποιοτικά χαρακτηριστικά που καθιστούν τις πληροφορίες χρήσιμες.
- (γ) Τον ορισμό, την αναγνώριση και την επιμέτρηση των στοιχείων των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων.
- (δ) Τις έννοιες του κεφαλαίου και της διατήρησης αυτού.

4.5.1 Ο σκοπός της Χρηματοοικονομικής Αναφοράς

Ο σκοπός της χρηματοοικονομικής αναφοράς είναι η παροχή χρηματοοικονομικών πληροφοριών σχετικά με την αναφέρουσα οικονομική οντότητα, οι οποίες είναι χρήσιμες για τα ενδιαφερόμενα μέρη (επενδυτικές, πιστωτές, μέτοχοι, ρυθμιστικές αρχές κτλ.) κατά τη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Ωστόσο, οι χρηματοοικονομικές αναφορές γενικού σκοπού δεν είναι σε θέση να παρέχουν όλες τις απαιτούμενες πληροφορίες, για αυτό και οι χρήστες οφείλουν να αντλήσουν επιπλέον πληροφορίες και από άλλες πηγές, όπως για παράδειγμα από τις γενικές οικονομικές συνθήκες, τα πολιτικά γεγονότα, τις προοπτικές της οικονομικής οντότητας και του κλάδου στον οποίο αυτή ανήκει κτλ. Επιπλέον, σε μεγάλο βαθμό οι χρηματοοικονομικές αναφορές βασίζονται σε εκτιμήσεις, κρίσεις και οικονομικά μοντέλα, παρά σε ακριβείς απεικονίσεις και για αυτό το Εννοιολογικό Πλαίσιο ορίζει τις βασικές έννοιες πίσω από αυτές.

4.5.2 Ποιοτικά χαρακτηριστικά Χρηματοοικονομικής Αναφοράς

Τα ποιοτικά χαρακτηριστικά προσδιορίζουν τους τύπους των πληροφοριών που πιθανόν να είναι χρήσιμες στους χρήστες των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

για τη λήψη αποφάσεων σχετικά με την αναφέρουσα οικονομική οντότητα. Οι χρηματοοικονομικές αναφορές παρέχουν πληροφορίες σχετικά με τους οικονομικούς πόρους, τις αξιώσεις εναντίον της και τα αποτελέσματα των συναλλαγών και λοιπών γεγονότων της οικονομικής οντότητας, οι οποίες μεταβάλλουν αυτούς τους πόρους και τις αξιώσεις. Το Εννοιολογικό Πλαίσιο ορίζει πώς οι χρηματοοικονομικές πληροφορίες οι οποίες είναι χρήσιμες για τα ενδιαφερόμενα μέρη, προσδιορίζονται από διάφορα ποιοτικά χαρακτηριστικά, όπως:

- Συνάφεια και Πιστή απεικόνιση (Θεμελιώδη χαρακτηριστικά).
- Συγκρισιμότητα, Επαληθευσιμότητα, Έγκαιρη πληροφόρηση και Σαφήνεια (Ενισχυτικά χαρακτηριστικά).

Οι συναφείς χρηματοοικονομικές πληροφορίες είναι ικανές να διαφοροποιήσουν τις αποφάσεις που λαμβάνονται από τους χρήστες, εάν διαθέτουν *προγνωστική αξία* (δηλαδή εάν μπορούν να χρησιμοποιηθούν, προκειμένου να προβλέψουν μελλοντικά αποτελέσματα), *επιβεβαιωτική αξία* (εάν επιβεβαιώνουν ή μεταβάλλουν προηγούμενες εκτιμήσεις) και αν είναι *ουσιώδεις* (εάν η παράλειψη ή η μη ακριβής διατύπωσή τους επηρεάζει τις αποφάσεις των χρηστών, σχετικά με την αναφέρουσα οικονομική οντότητα).

Η πιστή απεικόνιση σημαίνει πώς οι Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις είναι *πλήρεις, ουδέτερες και απαλλαγμένες από λάθη* στο μέγιστο εφικτό βαθμό. Μια πλήρης απεικόνιση περιλαμβάνει όλες τις απαραίτητες πληροφορίες, περιγραφές και επεξηγήσεις, ώστε οι χρήστες να κατανοήσει τα γεγονότα που παρουσιάζονται. Μια ουδέτερη απεικόνιση είναι *απαλλαγμένη από προκαταλήψεις* στην παρουσίαση των χρηματοοικονομικών πληροφοριών, ενώ η *απαλλαγή από λάθη* σημαίνει ότι απουσιάζουν λάθη ή παραλείψεις τόσο κατά την περιγραφή των οικονομικών φαινομένων, όσο και κατά την επιλογή και εφαρμογή της διαδικασίας που χρησιμοποιήθηκε προκειμένου να παραχθούν οι αναφερόμενες πληροφορίες.

Όσον αφορά τα ενισχυτικά ποιοτικά χαρακτηριστικά και ειδικότερα τη *συγκρισιμότητα*, οι πληροφορίες σχετικά με μια αναφέρουσα οικονομική οντότητα είναι πιο χρήσιμες εάν μπορούν να συγκριθούν με αντίστοιχες πληροφορίες άλλων οικονομικών οντοτήτων ή της ίδιας, αλλά σε διαφορετική περίοδο. Σε αντίθεση με τα

υπόλοιπα ποιοτικά χαρακτηριστικά, η συγκρισιμότητα απαιτεί όχι μόνο ένα στοιχείο, αλλά τουλάχιστον δύο στοιχεία.

Η επαληθευσιμότητα βοηθά τους χρήστες να λάβουν τη διαβεβαίωση πώς οι πληροφορίες απεικονίζουν πιστά τα οικονομικά φαινόμενα που παρουσιάζουν και διακρίνεται σε άμεση και έμμεση. Άμεση επαλήθευση σημαίνει να επαληθευθεί ένα ποσό μέσω άμεσης παρατήρησης (πχ καταμέτρηση μετρητών), ενώ έμμεση επαλήθευση σημαίνει τη χρήση της ίδιας μεθοδολογίας, προκειμένου να ελεγχθούν τα δεδομένα ενός οικονομικού μοντέλου, φόρμουλας κτλ.

Η *έγκαιρη πληροφόρηση* σημαίνει πώς οι χρήστες των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων έχουν εγκαίρως τις απαιτούμενες πληροφορίες για τη λήψη ορθολογικών οικονομικών αποφάσεων. Φυσικά, μερικές πληροφορίες ενδέχεται να συνεχίσουν να είναι έγκαιρες για αρκετά μεγάλο χρονικό διάστημα μετά τη λήξη της περιόδου αναφοράς.

Τέλος, η *σαφήνεια* ορίζει πώς οι πληροφορίες οφείλουν να ταξινομούνται και να παρουσιάζονται με περιεκτικό και ξεκάθαρο τρόπο, καθώς ορισμένα οικονομικά γεγονότα ή φαινόμενα είναι εγγενώς πολύπλοκα και η κατανόησή τους αποτελεί μια συνήθως σύνθετη διαδικασία. Η εξαίρεση αυτών των πληροφοριών λόγω πολυπλοκότητας θα μπορούσε μεν να καταστήσει τις αναφορές πιο κατανοητές, αλλά θα ήταν επίσης ελλιπείς και ενδεχομένως παραπλανητικές.

4.5.3 Αρχή της συνέχισης της επιχειρηματικής δραστηριότητας

Οι Οικονομικές Καταστάσεις συντάσσονται υπό τη βασική παραδοχή της συνεχιζόμενης επιχειρηματικής δραστηριότητας, εκτός κι αν συντρέχουν λόγοι για τους οποίους η παραδοχή αυτή κρίνεται πώς δεν δύναται να ικανοποιηθεί. Σύμφωνα με αυτή την αρχή, μια οικονομική οντότητα αναμένεται να συνεχίσει τη λειτουργία της στο μέλλον, συνεπώς θεωρείται πώς η οικονομική οντότητα δεν έχει ούτε την πρόθεση, ούτε την ανάγκη να ρευστοποιήσει ή να περιορίσει ουσιωδώς τις δραστηριότητές της. Ωστόσο, αν υπάρχει αυτή η πρόθεση ή η ανάγκη, τότε οι

Οικονομικές Καταστάσεις πρέπει να συνταχθούν υπό διαφορετική βάση, η οποία θα πρέπει να γνωστοποιηθεί καταλλήλως.

Το ΔΛΠ 1 απαιτεί από τη Διοίκηση να αξιολογήσει, κατά το χρόνο σύνταξης των Οικονομικών Καταστάσεων, την ικανότητα της οικονομικής οντότητας να συνεχίσει απρόσκοπτα τις επιχειρηματικές της δραστηριότητες για διάστημα τουλάχιστον πέραν των δώδεκα μηνών. Μετά την εκτίμηση αυτή και εφόσον υπάρχουν σημαντικές αμφιβολίες σχετικά με τη συνέχιση της επιχειρηματικής δραστηριότητας της οικονομικής οντότητας, θα πρέπει να γνωστοποιούνται:

(α) Οι αβεβαιότητες που δημιουργούν αμφιβολίες για τη συνέχιση της επιχειρηματικής δραστηριότητας.

(β) Οι λόγοι για τους οποίους δημιουργείται αβεβαιότητα πώς η οικονομική οντότητα δεν θα είναι σε θέση να συνεχίσει την επιχειρηματική της δραστηριότητα.

(γ) Η βάση κατάρτισης των Οικονομικών Καταστάσεων, η οποία μπορεί να διαφέρει από τη βάση που χρησιμοποιείται όταν αναμένεται συνέχιση της επιχειρηματικής δραστηριότητας.

Τα ΔΠΧΑ δεν παρέχουν συγκεκριμένη καθοδήγηση, όσον αφορά τον ακριβή τρόπο παρουσίασης των Οικονομικών Καταστάσεων, όταν αυτές δεν συντάσσονται με βάση της αρχή της συνεχιζόμενης δραστηριότητας και επομένως η Διοίκηση της αναφερόμενης οντότητας θα πρέπει να επιλέξει εκείνες τις λογιστικές πολιτικές, οι οποίες καταλήγουν σε περισσότερο σχετική και αξιόπιστη χρηματοοικονομική πληροφόρηση.

4.5.4 Τα στοιχεία των Οικονομικών Καταστάσεων

Οι Οικονομικές Καταστάσεις απεικονίζουν τις χρηματοοικονομικές επιπτώσεις των συναλλαγών και των λοιπών γεγονότων, μέσω τις κατηγοριοποίησής τους σε διάφορες ομάδες λογαριασμών, οι οποίες ορίζονται ως τα στοιχεία των Οικονομικών Καταστάσεων.

Τα στοιχεία που είναι σχετικά με την επιμέτρηση της χρηματοοικονομικής θέσης της οικονομικής οντότητας είναι:

- (α) Τα στοιχεία του ενεργητικού.
- (β) Τα στοιχεία των υποχρεώσεων (προς τρίτους).
- (γ) Τα Ίδια Κεφάλαια (ή Καθαρή Θέση).

Τα στοιχεία που σχετίζονται άμεσα με την επιμέτρηση της απόδοσης (Κέρδη / Ζημίες) της περιόδου είναι:

- (α) Τα έσοδα
- (β) Τα έξοδα

4.5.4.1 Τα στοιχεία του ενεργητικού

Το ενεργητικό της οικονομικής οντότητας αποτελεί ελεγχόμενους πόρους από αυτή, ως αποτέλεσμα παρελθόντων γεγονότων, από τους οποίους αναμένεται να εισρεύσουν μελλοντικά οικονομικά οφέλη στην οικονομική οντότητα.

Ένα στοιχείο του ενεργητικού μπορεί να χρησιμοποιείται για την παραγωγή αγαθών ή υπηρεσιών τα οποία πωλούνται από την οικονομική οντότητα, να ανταλλάσσεται για την απόκτηση άλλων στοιχείων ενεργητικού, να χρησιμοποιείται για το διακανονισμό μιας υποχρέωσης ή να διανέμεται στους ιδιοκτήτες της οικονομικής οντότητας.

Πολλά από τα στοιχεία του ενεργητικού έχουν φυσική υπόσταση (όπως πχ τα ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία), ενώ άλλα βρίσκονται σε άυλη μορφή (όπως πχ άδειες, διπλώματα ευρεσιτεχνίας κτλ.) και αποτελούν στοιχεία του ενεργητικού, με την προϋπόθεση ότι ελέγχονται από την οικονομική οντότητα και αναμένεται πώς θα εισρεύσουν μελλοντικά οικονομικά οφέλη σε αυτήν από την εκμετάλλευσή τους.

Τα στοιχεία του ενεργητικού είναι αποτέλεσμα προηγούμενων συναλλαγών ή γεγονότων. Συναλλαγές ή γεγονότα που αναμένεται να συμβούν δεν μπορούν να δημιουργήσουν από μόνα τους στοιχεία του ενεργητικού.

4.5.4.2 Υποχρεώσεις

Οι υποχρεώσεις είναι οι οφειλές της οικονομικής οντότητας, ως αποτέλεσμα παρελθόντων γεγονότων, η τακτοποίηση των οποίων αναμένεται να προκαλέσει εκροή οικονομικών πόρων από την οικονομική οντότητα.

Η υποχρέωση της οντότητας συνίσταται σε μια παρούσα δέσμευση, η οποία μπορεί να επιβάλλεται από το νόμο, να είναι συνέπεια μιας δεσμευτικής συμφωνίας ή να επιβάλλεται από κανονιστικές διατάξεις.

Ο διακανονισμός μιας υποχρέωσης μπορεί να γίνει με διάφορους τρόπους, όπως:

- (α) Πληρωμή μετρητών
- (β) Μεταβίβαση άλλων στοιχείων του ενεργητικού
- (γ) Παροχή υπηρεσιών
- (δ) Ανταλλαγή της δέσμευσης με μία άλλη
- (ε) Μετατροπή της υποχρέωσης σε κεφάλαιο

Μερικές υποχρεώσεις μπορούν να επιμετρηθούν μόνο με τη χρήση εκτιμήσεων, οι οποίες συχνά περιγράφονται ως προβλέψεις. Όταν μια πρόβλεψη συνεπάγεται μια παρούσα δέσμευση, η οποία ικανοποιεί τον ορισμό της υποχρέωσης, τότε θεωρείται υποχρέωση ακόμα κι αν το ποσό που θα αποτιμηθεί πρέπει να εκτιμηθεί.

4.5.4.3 Ίδια Κεφάλαια

Τα Ίδια Κεφάλαια είναι το υπόλοιπο που απομένει, εάν από τα στοιχεία του ενεργητικού της οικονομικής οντότητας αφαιρεθούν οι υποχρεώσεις της. Αυτός ο ορισμός δεν αποκλείει την παρουσίαση των Ιδίων Κεφαλαίων σε επιμέρους αναλυτικές υποκατηγορίες στις Οικονομικές Καταστάσεις (πχ Μετοχικό κεφάλαιο, Αποθεματικά, Αδιανέμητα κέρδη κτλ.), οι οποίες είναι απαραίτητες για την ευρύτερη κατανόηση των πληροφοριών από τους χρήστες των Οικονομικών Καταστάσεων.

Το ποσό με το οποίο εμφανίζονται τα Ίδια Κεφάλαια εξαρτάται από την επιμέτρηση των στοιχείων του ενεργητικού και των υποχρεώσεων και συνήθως δεν ανταποκρίνεται ακριβώς στην αγοραία αξία των μετοχών της οικονομικής οντότητας ή στο ποσό που θα μπορούσε να συγκεντρωθεί από τη ρευστοποίησή της.

4.5.4.4 Έσοδα

Τα έσοδα είναι οι αυξήσεις στα οικονομικά οφέλη, κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς, με τη μορφή εισροών ή αυξήσεων του ενεργητικού ή μειώσεων των στοιχείων των υποχρεώσεων, οι οποίες οδηγούν σε αυξήσεις των Ιδίων Κεφαλαίων, εκτός από τις εισφορές των ιδιοκτητών.

Ο ανωτέρω ορισμός ενσωματώνει τόσο τα τακτικά έσοδα, όσο και τα έκτακτα έσοδα (κέρδη). Τα τακτικά έσοδα προκύπτουν από τις συνήθεις δραστηριότητες της οικονομικής οντότητας, ενώ τα κέρδη συνήθως προκύπτουν από την πώληση μη κυκλοφορούντων στοιχείων ενεργητικού και λιγότερο από τις συνήθεις εργασίες της οικονομικής οντότητας.

Η διάκριση μεταξύ των διάφορων ειδών εσόδων κρίνεται σημαντική και για αυτό παρουσιάζονται σε διαφορετικά κονδύλια στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων, λόγω των διαφορετικών οικονομικών χαρακτηριστικών τους (όπως πχ τη συχνότητα).

4.5.4.5 Έξοδα

Τα έξοδα είναι οι μειώσεις στα οικονομικά οφέλη, κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς, με τη μορφή εκροών ή μειώσεων του ενεργητικού ή αυξήσεων των στοιχείων των υποχρεώσεων, οι οποίες οδηγούν σε μειώσεις των Ιδίων Κεφαλαίων, εκτός από τις διανομές σε ιδιοκτήτες.

Ο ανωτέρω ορισμός ενσωματώνει τόσο τα τακτικά έξοδα, όσο και τα έκτακτα έξοδα (ζημίες). Τα τακτικά έξοδα προκύπτουν από τις συνήθεις δραστηριότητες της οικονομικής οντότητας, ενώ στις ζημίες περιλαμβάνονται και οι μη πραγματοποιηθείσες ζημίες.

4.5.5 Αναγνώριση και Επιμέτρηση

Η αναγνώριση είναι η διαδικασία με την οποία ένα στοιχείο ενσωματώνεται στις Οικονομικές Καταστάσεις. Το Εννοιολογικό Πλαίσιο καθορίζει δύο απαραίτητα στοιχεία για την αναγνώριση:

(α) Να είναι πιθανό ότι μελλοντικά οικονομικά οφέλη που σχετίζονται με το στοιχείο, θα εισρεύσουν ή θα εκρεύσουν από την οικονομική οντότητα.

(β) Το στοιχείο να έχει ένα συγκεκριμένο κόστος ή αξία, η οποία να μπορεί να επιμετρηθεί αξιόπιστα.

Η επιμέτρηση είναι η διαδικασία προσδιορισμού της αξίας με την οποία τα στοιχεία των Οικονομικών Καταστάσεων αναγνωρίζονται και απεικονίζονται στις καταστάσεις αυτές. Η διαδικασία αυτή περιλαμβάνει και την επιλογή της κατάλληλης βάσης επιμέτρησης.

Μια οικονομική οντότητα μπορεί να χρησιμοποιήσει μία ή συνδυασμό από τις ακόλουθες βάσεις επιμέτρησης των στοιχείων των Οικονομικών Καταστάσεων:

(α) Ιστορικό κόστος

(β) Τρέχον κόστος

(γ) Ρευστοποιήσιμη αξία

(δ) Παρούσα αξία

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΔΙΕΘΝΕΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΤΥΠΟ 1

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

5.1 Σκοπός

Κάθε οικονομική οντότητα που υποχρεούται στην κατάρτιση των Οικονομικών Καταστάσεων, επιδιώκει την παροχή πληροφοριών στους χρήστες και κάθε ενδιαφερόμενο των καταστάσεων αυτών (stakeholders), όσον αφορά τη χρηματοοικονομική της θέση, την οικονομική απόδοση και τις ταμειακές της ροές, προκειμένου οι χρήστες αυτοί να είναι σε θέση να λάβουν ορθολογικές οικονομικές αποφάσεις.

Σκοπός του Διεθνούς Λογιστικού Προτύπου (ΔΛΠ 1) είναι η περιγραφή της βάσης παρουσίασης των Οικονομικών Καταστάσεων γενικής χρήσης, έτσι ώστε να διασφαλίζεται η συγκρισιμότητα τόσο με τις Οικονομικές Καταστάσεις προηγούμενων περιόδων της ίδιας οικονομικής οντότητας, όσο και με τις Οικονομικές Καταστάσεις άλλων συγκρίσιμων οικονομικών οντοτήτων.

Προκειμένου να επιτευχθεί ο παραπάνω σκοπός, το παρόν Πρότυπο θέτει τις γενικές αρχές για την παρουσίαση των Οικονομικών Καταστάσεων, όπως και τις ελάχιστες απαιτήσεις για το περιεχόμενό τους.

Οι Οικονομικές Καταστάσεις πρέπει να παρέχουν πληροφόρηση σχετικά με:

- (α) Τα στοιχεία του ενεργητικού
- (β) Τις υποχρεώσεις
- (γ) Τα Ίδια Κεφάλαια
- (δ) Τα έσοδα και τα έξοδα, συμπεριλαμβανομένων των κερδών και ζημιών
- (ε) Τις εισφορές από και τις διανομές προς τους ιδιοκτήτες

Απώτερος σκοπός των Οικονομικών Καταστάσεων είναι να βοηθήσουν τους χρήστες να εκτιμήσουν τις μελλοντικές ταμειακές ροές της οικονομικής οντότητας και ειδικότερα το χρόνο και τη βεβαιότητα δημιουργίας τους.

5.2 Στοιχεία των Οικονομικών Καταστάσεων

Οι Οικονομικές Καταστάσεις περιλαμβάνονται στην ακόλουθη λίστα:

- (α) Κατάσταση Οικονομικής Θέσης ή Ισολογισμός
- (β) Κατάσταση Συνολικών Εσόδων
- (γ) Κατάσταση Μεταβολών των Ιδίων Κεφαλαίων
- (δ) Κατάσταση Ταμειακών Ροών
- (ε) Επεξηγηματικές Σημειώσεις

Μια οικονομική οντότητα επιτρέπεται να χρησιμοποιεί διαφορετικές ονομασίες για τις Οικονομικές Καταστάσεις, από αυτές που αναφέρονται στο παρόν Πρότυπο. Επιπλέον, μπορεί να παρουσιάζει μια ενιαία Κατάσταση Συνολικών Εσόδων, με το κέρδος ή τη ζημία και τα λοιπά συνολικά έσοδα να παρουσιάζονται σε δύο ενότητες ή να παρουσιάζει το κέρδος ή τη ζημία σε μια ξεχωριστή Κατάσταση Αποτελεσμάτων.

Πολλές οικονομικές οντότητες παρουσιάζουν, εκτός από τις Οικονομικές Καταστάσεις, μια χρηματοοικονομική επισκόπηση από τη μεριά της Διοίκησής τους (Ετήσια Οικονομική Έκθεση), η οποία περιγράφει το περιβάλλον που επηρεάζει άμεσα τη λειτουργία της, τις πηγές χρηματοδότησής της, τις πηγές αβεβαιότητας και τους κινδύνους που αντιμετωπίζει, όπως και τα κύρια χαρακτηριστικά της οικονομικής της θέσης και της χρηματοοικονομικής απόδοσής της.

5.3 Γενικές Αρχές παρουσίασης των Οικονομικών Καταστάσεων

5.3.1 Εύλογη παρουσίαση και συμμόρφωση με τα ΔΠΧΑ

Οι Οικονομικές Καταστάσεις οφείλουν να παρουσιάζουν με εύλογο τρόπο (ακριβοδίκαια) την οικονομική θέση, τη χρηματοοικονομική επίδοση και τις ταμειακές ροές της οικονομικής οντότητας. Η ακριβοδίκαιη παρουσίαση απαιτεί την πιστή απεικόνιση των επιδράσεων των συναλλαγών και των λοιπών οικονομικών γεγονότων, σύμφωνα με το Εννοιολογικό Πλαίσιο και τα ΔΠΧΑ.

Η συμμόρφωση με τα ΔΠΧΑ θα πρέπει να γνωστοποιείται μέσω ρητής και ανεπιφύλακτης δήλωσης συμμόρφωσης εντός των Επεξηγηματικών Σημειώσεων, καθώς η εφαρμογή τους οδηγεί στην εύλογη παρουσίαση των Οικονομικών Καταστάσεων. Οι Οικονομικές καταστάσεις θεωρούνται πώς συμμορφώνονται με τα ΔΠΧΑ, μόνο εφόσον συμμορφώνονται με όλα τα Πρότυπα και με όλες τις Διερμηνείες.

Ειδικότερα, η εύλογη παρουσίαση προϋποθέτει τα εξής:

(α) Την επιλογή και την εφαρμογή των λογιστικών πολιτικών, σύμφωνα με το ΔΛΠ 8.

(β) Την παρουσίαση πληροφοριών οι οποίες, μαζί με τις λογιστικές πολιτικές, οδηγούν στην παρουσίαση των Οικονομικών Καταστάσεων με τρόπο συναφή, αξιόπιστο, συγκρίσιμο και κατανοητό.

(γ) Την παροχή επιπρόσθετων γνωστοποιήσεων όταν η συμμόρφωση με τις ειδικές απαιτήσεις των ΔΠΧΑ είναι ανεπαρκής, δηλαδή δεν επιτρέπει στους χρήστες να αντιληφθούν την επίδραση των ειδικών συνθηκών (όπως πχ της πανδημίας) στην οικονομική θέση και στη χρηματοοικονομική απόδοση της οικονομικής οντότητας.

Παρέκκλιση από κάποιο Πρότυπο ή Διερμηνεία επιτρέπεται μόνο στην εξαιρετικά σπάνια περίπτωση κατά την οποία η Διοίκηση διαπιστώσει πώς η εφαρμογή των απαιτήσεων του Προτύπου ή της Διερμηνείας, θα οδηγούσε σε παραπλανητική απεικόνιση των Οικονομικών Καταστάσεων.

5.3.2 Αρχή της συνέχισης της επιχειρηματικής δραστηριότητας

Κατά το χρόνο κατάρτισης των Οικονομικών Καταστάσεων, η Διοίκηση θα πρέπει να προβαίνει σε εκτίμηση της δυνατότητας της οικονομικής οντότητας να διατηρηθεί ως συνεχιζόμενη δραστηριότητα.

Οι Οικονομικές Καταστάσεις θα καταρτίζονται στη βάση της συνεχιζόμενης δραστηριότητας, εκτός και αν η διοίκηση:

- (α) Προτίθεται να ρευστοποιήσει την οικονομική οντότητα ή
- (β) Προτίθεται να παύσει τις εμπορικές συναλλαγές ή
- (γ) Δεν έχει καμία πραγματική εναλλακτική επιλογή από το να πράξει έτσι.

Όταν κατά την πραγματοποίηση της εκτίμησής της η Διοίκηση γνωρίζει την ύπαρξη σημαντικών πηγών αβεβαιότητας, οι οποίες ενδέχεται να δημιουργήσουν σοβαρή αμφιβολία σχετικά με τη δυνατότητα της οικονομικής οντότητας να διατηρηθεί ως συνεχιζόμενη δραστηριότητα, οι συγκεκριμένες αβεβαιότητες θα πρέπει να γνωστοποιούνται.

Κατά την εκτίμηση για το αν συντρέχει η παραδοχή της συνεχιζόμενης δραστηριότητας, η Διοίκηση οφείλει να λάβει υπόψη όλες τις διαθέσιμες πληροφορίες για το μέλλον, για διάστημα τουλάχιστον δώδεκα μηνών από την ημερομηνία αναφοράς των Οικονομικών Καταστάσεων, χωρίς να περιορίζεται στο διάστημα αυτό.

5.3.3 Αρχή των δεδουλευμένων εσόδων και εξόδων

Οι Οικονομικές Καταστάσεις, εκτός από την Κατάσταση Ταμειακών Ροών, θα πρέπει να συντάσσονται με βάση την αρχή των δεδουλευμένων εσόδων και εξόδων, η οποία ορίζει πώς οι συναλλαγές μιας οικονομικής οντότητας αναγνωρίζονται όταν ικανοποιούνται οι ορισμοί και τα κριτήρια αναγνώρισης των στοιχείων των Οικονομικών Καταστάσεων (ενεργητικό, υποχρεώσεις, ίδια κεφάλαια, έσοδα και

έξοδα), όπως αυτά ορίζονται στο Εννοιολογικό Πλαίσιο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς.

5.3.4 Σημαντικότητα

Μια οικονομική οντότητα πρέπει να παρουσιάζει ξεχωριστά κάθε σημαντική κατηγορία παρόμοιων στοιχείων. Σημαντικά είναι τα στοιχεία εκείνα τα οποία, εάν δεν γνωστοποιηθούν, θα μπορούσαν να επηρεάσουν τις οικονομικές αποφάσεις που λαμβάνουν οι χρήστες με βάση τις Οικονομικές Καταστάσεις. Επιπλέον, για την εκτίμηση της σημαντικότητας, πρέπει να ληφθούν υπόψη τόσο η φύση, όσο και το μέγεθος του στοιχείου ή της ομάδας στοιχείων.

5.3.5 Συμψηφισμός

Στοιχεία του ενεργητικού και υποχρεώσεις ή έσοδα και έξοδα δεν πρέπει να συμψηφίζονται κατά την παρουσίασή τους στις Οικονομικές Καταστάσεις, εκτός κι αν κάτι τέτοιο απαιτείται ή επιτρέπεται από κάποιο συγκεκριμένο Πρότυπο. Ο συμψηφισμός στερεί από τους χρήστες των Οικονομικών Καταστάσεων τη δυνατότητα να αντιλαμβάνονται εκτενώς τις οικονομικές συναλλαγές που έγιναν και να εκτιμούν τις μελλοντικές ταμειακές ροές της οικονομικής οντότητας.

5.3.6 Συχνότητα αναφορών

Μια οικονομική οντότητα οφείλει να παρουσιάζει μια πλήρη σειρά Οικονομικών Καταστάσεων τουλάχιστον σε ετήσια βάση. Η περίοδος αναφοράς συνήθως είναι από 1/1 έως 31/12 του εκάστοτε έτους, χωρίς όμως να αποκλείεται και η χρησιμοποίηση διαφορετικής περιόδου αναφοράς, όπως για παράδειγμα 1/7 έως 30/6.

5.3.7 Συγκριτική πληροφόρηση

Όλες οι πληροφορίες των Οικονομικών Καταστάσεων πρέπει να περιλαμβάνουν τόσο τα αριθμητικά δεδομένα της τρέχουσας περιόδου αναφοράς, όσο και αυτά της αμέσως προηγούμενης περιόδου, προκειμένου να διευκολύνεται η συγκρισιμότητα, εκτός κι αν κάποιο Πρότυπο επιτρέπει ή απαιτεί διαφορετικό χειρισμό.

Επιπρόσθετα, μια οικονομική οντότητα μπορεί να παρουσιάσει συγκριτική πληροφόρηση πέραν της ελάχιστης απαιτούμενης από τα ΔΠΧΑ, εφόσον η πληροφόρηση αυτή έχει συνταχθεί σύμφωνα με τα ΔΠΧΑ. Σε αυτή την περίπτωση, η συγκριτική πληροφόρηση δεν χρειάζεται να περιλαμβάνει μια πλήρη σειρά Οικονομικών Καταστάσεων.

5.3.8 Συνέπεια στην παρουσίαση

Η παρουσίαση και η ταξινόμηση των στοιχείων των Οικονομικών Καταστάσεων θα πρέπει να διατηρείται με συνέπεια από περίοδο σε περίοδο, εκτός και αν:

- (α) Μια σημαντική μεταβολή στη φύση των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων της οικονομικής οντότητας ή μια επανεξέταση των Οικονομικών Καταστάσεων, φανερώνει ότι μια διαφορετική παρουσίαση ή ταξινόμηση θα ήταν πιο κατάλληλη, λαμβάνοντας υπόψη τις λογιστικές πολιτικές του ΔΛΠ 8 ή
- (β) Μια αλλαγή στον τρόπο παρουσίασης επιβάλλεται από ένα Πρότυπο ή μια Διερμηνεία.

Η οικονομική οντότητα πρέπει να διαφοροποιεί τον τρόπο παρουσίασης των Οικονομικών Καταστάσεών της, μόνο όταν με τον καινούριο τρόπο επιτυγχάνεται πιο σχετική και αξιόπιστη πληροφόρηση και αναμένεται να συνεχιστεί, προκειμένου να εξασφαλιστεί η απαιτούμενη συγκρισιμότητα. Σε περίπτωση που πραγματοποιηθούν αλλαγές στην παρουσίαση, η οικονομική οντότητα πρέπει να αναταξινομεί τις συγκριτικές πληροφορίες του παρελθόντος.

5.4 Δομή και Περιεχόμενο των Οικονομικών Καταστάσεων

Εκτός από την Κατάσταση Ταμειακών Ροών, οι απαιτήσεις παρουσίασης της οποίας ορίζεται από το ΔΛΠ 7, οι υπόλοιπες Οικονομικές Καταστάσεις καταρτίζονται και παρουσιάζονται σύμφωνα με το ΔΛΠ 1. Επιπλέον, τα ΔΠΧΑ εφαρμόζονται μόνο στις Οικονομικές Καταστάσεις και όχι σε λοιπές πληροφορίες παρουσιάζονται στις Ετήσιες ή Ενδιάμεσες Οικονομικές Εκθέσεις ή σε άλλα δημοσιευμένα έντυπα της οικονομικής οντότητας.

5.4.1 Κατάσταση Οικονομικής Θέσης

Σύμφωνα με το ΔΛΠ 1, η Κατάσταση Οικονομικής Θέσης παρουσιάζει σε μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο την οικονομική θέση της οικονομικής οντότητας, δηλαδή τα στοιχεία του ενεργητικού, τις υποχρεώσεις και τα ίδια κεφάλαια αυτής.

Συνηθίζεται, χωρίς να είναι υποχρεωτικό σύμφωνα με τα ΔΠΧΑ, τα στοιχεία του ενεργητικού να ταξινομούνται σε κυκλοφορούντα και μη κυκλοφορούντα, ενώ οι υποχρεώσεις σε βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες, ανάλογα με τη διάρκειά τους (μικρότερη ή μεγαλύτερη του ενός έτους αντίστοιχα και για το ενεργητικό και για τις υποχρεώσεις).

Σύμφωνα με το ΔΛΠ 1, πρέπει να παρουσιάζονται σε ξεχωριστές γραμμές της Κατάστασης Οικονομικής Θέσης, τα ακόλουθα κατ' ελάχιστον στοιχεία:

- (α) Ενσώματα πάγια
- (β) Επενδύσεις σε ακίνητα
- (γ) Άυλα στοιχεία ενεργητικού και Υπεραξία
- (δ) Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού
- (ε) Αποθέματα
- (στ) Πελάτες και λοιπές εμπορικές απαιτήσεις
- (ζ) Ταμειακά διαθέσιμα και ταμειακά ισοδύναμα

- (η) Στοιχεία του ενεργητικού κατεχόμενα προς πώληση
- (θ) Προμηθευτές και λοιπές εμπορικές υποχρεώσεις
- (ι) Προβλέψεις
- (κ) Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις
- (λ) Φόρος εισοδήματος
- (μ) Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις

5.4.2 Κατάσταση Συνολικών Εσόδων

Η Κατάσταση Συνολικών Εσόδων ενημερώνει τους χρήστες των Οικονομικών Καταστάσεων κυρίως για τη χρηματοοικονομική απόδοση της οικονομικής οντότητας. Επιτρέπει την εκτίμηση της αποτελεσματικότητας της Διοίκησης μιας οικονομικής οντότητας για μια συγκεκριμένη οικονομική χρήση, όπως επίσης και την εκτίμηση της πιθανής μελλοντικής της πορείας.

Εκτός από τα κονδύλια που απαιτούνται από άλλα ΔΠΧΑ, η Κατάσταση Αποτελεσμάτων πρέπει να περιλαμβάνει τα ακόλουθα κονδύλια:

- (α) Έσοδα
- (β) Κόστος πωληθέντων ή Μεταβολές αποθεμάτων και Αγορές
- (γ) Έξοδα (διακεκριμένα κατά λειτουργία ή κατ' είδος)
- (δ) Φόροι – έξοδα κτλ.

5.4.3 Κατάσταση Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων

Η Κατάσταση Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων παρουσιάζει την κίνηση των Ιδίων Κεφαλαίων κατά την περίοδο αναφοράς και πιο ειδικά κάθε μεταβολή στα κεφάλαια που έχουν εισφέρει οι ιδιοκτήτες, στο σωρευτικό υπόλοιπο των λοιπών συνολικών

εσόδων και στο υπόλοιπο των αποτελεσμάτων εις νέον. Οι συνήθεις λογαριασμοί των ιδίων κεφαλαίων είναι οι εξής:

(α) Μετοχικό κεφάλαιο (κοινών και προνομιούχων μετοχών)

(β) Διαφορές από την έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο

(γ) Αποθεματικά

(δ) Μη ελέγχουσες συμμετοχές

Σύμφωνα με το ΔΛΠ 1, η Κατάσταση Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων πρέπει να παρουσιάζει:

(α) Τα συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα της περιόδου, διακεκριμένα στα ποσά που αναλογούν στους ιδιοκτήτες της μητρικής και σε μη ελέγχουσες συμμετοχές.

(β) Για κάθε στοιχείο των ιδίων κεφαλαίων, την επίδραση από τις αλλαγές στις λογιστικές πολιτικές και από τις διορθώσεις λαθών, σύμφωνα με το ΔΛΠ 8.

(γ) Για κάθε στοιχείο των ιδίων κεφαλαίων, μια συμφωνία μεταξύ της λογιστικής αξίας κατά την έναρξη και τη λήξη της περιόδου, παρουσιάζοντας ξεχωριστά μεταβολές που προέρχονται από κέρδη ή ζημίες και λοιπά συνολικά έσοδα.

5.4.4 Κατάσταση Ταμειακών Ροών

Ταμειακές ροές είναι οι εισροές και οι εκροές ταμειακών διαθεσίμων και ισοδύναμων αυτών. Η Κατάσταση Ταμειακών Ροών παρέχει στους χρήστες των Οικονομικών Καταστάσεων πληροφορίες σχετικά με τη δυνατότητα της οικονομικής οντότητας να δημιουργεί ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα, καθώς και τις ανάγκες της να χρησιμοποιεί τις δημιουργημένες ταμειακές ροές. Αναλυτική περιγραφή της συγκεκριμένης Οικονομικής Κατάστασης παρέχεται στο ΔΛΠ 7.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

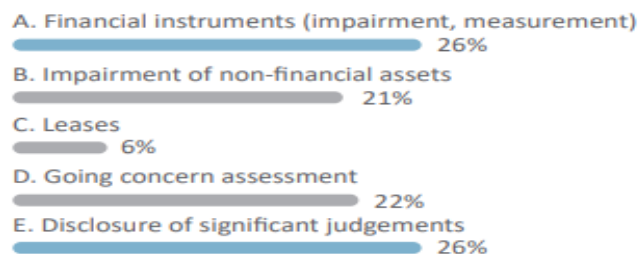
ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ ΜΕΣΩ ΤΟΥ COVID-19

6.1 Το Συνέδριο των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς

Στις 28 Σεπτεμβρίου του 2020 πραγματοποιήθηκε το IFRS Foundation Virtual Conference, με τίτλο “*Applying IFRS Standards in 2020*”, με την Επιτροπή να επικεντρώνεται στα εξής ζητήματα:

- ❖ Τι πρέπει να λάβουν υπόψη οι οντότητες όταν αναπτύσσουν υποθέσεις (*assumptions*), κατά την προετοιμασία των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, σε καιρούς αυξημένης αβεβαιότητας.
- ❖ Τι πληροφορίες πρέπει να αποκαλύψουν (*disclosure*), σχετικά με τις υποθέσεις που χρησιμοποίησαν.

Στο παρακάτω διάγραμμα εμφανίζονται τα αποτελέσματα της ψηφοφορίας σχετικά με τα ζητήματα χρηματοοικονομικής αναφοράς, τα οποία οι συμμετέχοντες του συνεδρίου βρήκαν ως πιο απαιτητικά για την αντιμετώπισή τους, εξαιτίας της πανδημίας του covid-19:

6.2 Αβεβαιότητα και Εκτιμήσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

Η Επιτροπή εξέτασε κάποια ζητήματα σχετικά με την προετοιμασία, τον έλεγχο και την ανάλυση των εκτιμήσεων στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις, σε καιρούς αυξημένης αβεβαιότητας.

Η αβεβαιότητα του περιβάλλοντος καθιστά την εκτίμηση ορισμένων θεμάτων στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις πιο δύσκολη για τις οντότητες. Παραδείγματος χάριν, η διοίκηση χρησιμοποιεί προβλέψεις για τις μελλοντικές ταμειακές ροές, όταν ελέγχει για απομειώσεις των μη χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων (όπως η υπεραξία), όταν αναγνωρίζει και επιμετρά την απομείωση των χρηματοοικονομικών στοιχείων, όταν εκτιμά αν η αρχή της συνεχιζόμενης δραστηριότητας (*going concern*) κατά την προετοιμασία των καταστάσεων είναι κατάλληλη και όταν επιμετρά την εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων.

Με αυξημένη την αβεβαιότητα για το μέλλον, υπάρχει το ενδεχόμενο η διοίκηση να βρει μερικές από τις παραπάνω εκτιμήσεις πιο απαιτητικές από αυτές των προηγούμενων ετών.

Ένα υψηλό επίπεδο αβεβαιότητας στο περιβάλλον λειτουργίας μιας οντότητας, είναι πιθανό να οδηγεί σε πιο συχνές αλλαγές των εκτιμήσεων της διοίκησης σχετικά με το μέλλον. Αλλαγές στο εξωτερικό περιβάλλον (για παράδειγμα, νέα μέτρα για το lockdown ή χαλάρωση κάποιων), είναι πιθανό να επιφέρουν αλλαγές στα λειτουργικά σχέδια της διοίκησης. Επιπρόσθετα, οι συχνές αλλαγές στις εκτιμήσεις δημιουργούν υψηλότερη ζήτηση από τους χρήστες των χρηματοοικονομικών καταστάσεων για επικαιροποιημένες πληροφορίες. Υπό αυτές τις συνθήκες, η διοίκηση και οι ελεγκτές ενδέχεται να είναι ανήσυχοι σχετικά με την προετοιμασία και τον έλεγχο των χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

Τα μέλη της Επιτροπής σημείωσαν πώς η αύξηση της αβεβαιότητας δεν αποτελεί λόγο για «πάγωμα» των εκτιμήσεων στα επίπεδα της περιόδου πριν την πανδημία και ότι παρά το δύσκολο περιβάλλον, οι εκτιμήσεις πρέπει να επικαιροποιηθούν. Επιπλέον, η διοίκηση θα πρέπει να αναλάβει την ευθύνη για τις εκτιμήσεις που θα χρησιμοποιηθούν στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις και

αναμένεται πώς θα έχει ισχυρές διαδικασίες, προκειμένου να παρέχει τις ενδεδειγμένες αποδείξεις και βάσεις για τις εκτιμήσεις αυτές.

6.3 Αβεβαιότητα και Υποθέσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

Οι χρήστες των χρηματοοικονομικών καταστάσεων επιθυμούν να γνωρίζουν τι υποθέσεις χρησιμοποιήθηκαν στα τρέχοντα αποτελέσματα: πώς άλλαξαν ή όχι από τις προηγούμενες περιόδους αναφοράς και την έκταση κατά την οποία αυτές οι υποθέσεις είναι συνεπείς με τις πληροφορίες οι οποίες χρησιμοποιήθηκαν από τη διοίκηση, προκειμένου να λάβει αποφάσεις για τη διαχείριση της επιχείρησης.

Τα μέλη της Επιτροπής υπογράμμισαν τις προσδοκίες τους σχετικά με τις πληροφορίες για τις υποθέσεις που θα πρέπει να αποκαλύψουν οι οντότητες στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις, οι οποίες περιλαμβάνουν:

- ❖ Αποκαλύψεις σχετικές με τις υποθέσεις – κλειδιά που χρησιμοποίησαν.
- ❖ Αλλαγές στις υποθέσεις συγκριτικά με την προηγούμενη περίοδο αναφοράς.
- ❖ Την επίδραση των αλλαγών στις υποθέσεις από την προηγούμενη περίοδο αναφοράς, στα ποσά των χρηματοοικονομικών καταστάσεων.
- ❖ Τη χρησιμοποίηση κρίσεων (για παράδειγμα, άλλες υποθέσεις που έλαβε η διοίκηση υπόψιν και οι λόγοι που επέλεξε να μην τις χρησιμοποιήσει).
- ❖ Ευαισθησίες στις υποθέσεις – κλειδιά.
- ❖ Να καθοδηγούνται από την πιστή εφαρμογή των σχετικών προτύπων.
- ❖ Να βασίζονται στην βέλτιστη διαθέσιμη, λογική και υποστηρικτική πληροφόρηση.
- ❖ Να είναι σύμφωνες με τη λογική της διοίκησης για τις λειτουργίες της οντότητας, τις προσδοκίες και τη βιωσιμότητα.

- ❖ Να προέρχονται από ενδεδειγμένες και καλά ελεγχόμενες διαδικασίες, με την αρμόζουσα επίβλεψη από την επιτροπή ελέγχου και το διοικητικό συμβούλιο της οντότητας.

6.4 Εστίαση στις Αποκαλύψεις

Η Επιτροπή συζήτησε τις απαιτήσεις αποκάλυψης όσον αφορά τις υποθέσεις και τις εκτιμήσεις, τόσο για τις ετήσιες όσο και για τις ενδιάμεσες χρηματοοικονομικές καταστάσεις. Για τις οντότητες που δημοσιεύουν στο τέλος του ημερολογιακού έτους, η επίδραση της πανδημίας covid-19 ήταν αρχικά ένα θέμα αναφοράς για τις ενδιάμεσες χρηματοοικονομικές καταστάσεις. Το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 34 – Ενδιάμεση Αναφορά (IAS 34 – Interim Reporting) απαιτεί από τις οντότητες να αποκαλύψουν τις σημαντικές αλλαγές στις υποθέσεις και την επίδραση αυτών των αλλαγών στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις, συγκριτικά με αυτές που είχαν αναφερθεί στην προηγούμενη ημερολογιακή περίοδο, όπως για παράδειγμα:

- ❖ Απομειώσεις μη χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων.
- ❖ Απομειώσεις χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων (ECLs).
- ❖ Αβεβαιότητες για τη συνέχιση της δραστηριότητας.
- ❖ Επιμετρήσεις εύλογης αξίας – Επίπεδο 3.

Το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 1 – Παρουσίαση των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων (IAS 1 – Presentation of Financial Statements) απαιτεί από τις οντότητες να αποκαλύψουν πληροφορίες, τόσο για τις κρίσεις που έγιναν και έχουν την πιο σημαντική επίδραση στα ποσά που αναγνωρίστηκαν, όσο και για τις υποθέσεις και άλλες κύριες πηγές εκτιμήσεων αβεβαιότητας, που ενέχουν σημαντικό κίνδυνο να οδηγήσουν σε ουσιαστικής σημασίας προσαρμογές μέσα στο επόμενο χρηματοοικονομικό έτος.

Η Επιτροπή σημείωσε πως οι χρήστες των χρηματοοικονομικών καταστάσεων είναι πιθανό να αναμένουν από τις οντότητες να αποκαλύψουν όχι μόνο τις γενικές υποθέσεις (για παράδειγμα, μακροοικονομικές υποθέσεις σχετικά με τη μείωση του ΑΕΠ και την αύξηση της ανεργίας) και με ποιον τρόπο αυτές άλλαξαν από την

προηγούμενη περίοδο αναφοράς, αλλά επίσης τις επιπτώσεις αυτών των υποθέσεων για την ίδια την οντότητα. Τα μέλη της επιτροπής σχολίασαν ότι οι χρήστες προσπαθούν και αυτοί να κατανοήσουν τι άλλες αρκετά πιθανές υποθέσεις έλαβε υπόψιν η διοίκηση και τι επίδραση θα υπάρξει από τη χρήση τέτοιων εναλλακτικών υποθέσεων στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις. Με αυτή την πληροφόρηση, οι χρήστες θα είναι σε θέση να κατανοήσουν τις κρίσεις που συμπεριλήφθηκαν και να προβούν στις δικές τους εκτιμήσεις για τα μελλοντικά αποτελέσματα, προκειμένου να κάνουν καλύτερες συγκρίσεις ανάμεσα στις εξεταζόμενες οντότητες.

6.5 Προσαρμογές σε Πρότυπα λόγω Covid-19

Όπως είναι λογικό, οι απαιτήσεις ορισμένων Προτύπων ενδέχεται να χρήζουν προσαρμογής σε κάποιο βαθμό, προκειμένου να καλυφθούν οι αβεβαιότητες που δημιούργησε στις οικονομικές οντότητες, αλλά και στο ευρύτερο οικονομικό περιβάλλον η πανδημία της Covid-19.

6.5.1 Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 9 – Χρηματοοικονομικά Εργαλεία

Κατά τη διάρκεια της συζήτησης της επιτροπής, οι συμμετέχοντες (εκ των οποίων οι λογιστές - φοροτεχνικοί αναγνωρίστηκαν ως η μεγαλύτερη ομάδα ενδιαφερόμενων) συμμετείχαν σε δημοσκόπηση σχετική με τα ζητήματα χρηματοοικονομικής αναφοράς τα οποία θεωρούν ότι είναι τα πιο απαιτητικά σε αυτή την περίοδο αβεβαιότητας.

Τα αποτελέσματα της δημοσκόπησης δεν επέφεραν κάποια έκπληξη: Το Συμβούλιο δέχτηκε πολυάριθμες ερωτήσεις σχετικές με την εφαρμογή του Διεθνούς Προτύπου Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 9 – Χρηματοοικονομικά Εργαλεία (IFRS 9 – Financial Instruments) κατά τη διάρκεια της πανδημίας. Σε απάντηση αυτών των ερωτήσεων, δημοσιεύτηκε εκπαιδευτικό υλικό τον Μάρτιο του 2020, επαναλαμβάνοντας τις απαιτήσεις του IFRS 9, όσον αφορά το μοντέλο των αναμενόμενων απωλειών πίστωσης (expected credit losses – ECL model).

Το εκπαιδευτικό υλικό τόνιζε ότι οι οντότητες θα πρέπει να χρησιμοποιήσουν όλες τις λογικές και υποστηρικτικές πληροφορίες που έχουν διαθέσιμες, χωρίς αδικαιολόγητο κόστος ή προσπάθεια, κατά την εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9, αντί να στηριχθούν σε κάποιο μηχανικό κριτήριο (για παράδειγμα, να αντιμετωπίσουν τη μη πληρωμή της δόσης ενός δανείου (payment holidays) σαν αυτόματη ένδειξη μιας σημαντικής αύξησης του πιστωτικού κινδύνου) για να καθορίσουν τις κινήσεις στο ECL.

Η επιτροπή συζήτησε τη σημασία της καλύτερης πληροφόρησης σχετικά με σημαντικές υποθέσεις, παίρνοντας ως παράδειγμα τις αναμενόμενες πιστωτικές απώλειες (ECL) του ΔΠΧΑ 9 – Χρηματοοικονομικά Εργαλεία. Μια ECL προσέγγιση απαιτεί από τους δανειστές, όπως οι τράπεζες, να χρησιμοποιήσουν προορατικές μακροοικονομικές υποθέσεις (όπως μείωση του ΑΕΠ, δείκτες ανεργίας, αλλαγές στις τιμές των κατοικιών κτλ.) ως εισροές στα μοντέλα τους. Αυτές οι υποθέσεις μπορούν να ταξινομηθούν ως γενικές υποθέσεις από κάποια ενδιαφερόμενα μέρη, επειδή ενδέχεται να σχετίζονται με παράγοντες έξω από τον έλεγχο των τραπεζών. Αντίθετα, οι υποθέσεις που σχετίζονται με παράγοντες εντός των οντοτήτων αφορούν στις δράσεις αυτών (για παράδειγμα, η απόφαση για δανεισμό ενός ευάλωτου κλάδου ή δανειστή) και γνωρίσματα, όπως η βάση των πελατών.

Όταν δύο όμοιες τράπεζες χρησιμοποιούν όμοιες γενικές υποθέσεις (για παράδειγμα, σχετικά με την πορεία της οικονομικής ανάκαμψης) και καταλήγουν σε διαφορετικά υπόλοιπα ECL σχετικά με το συνολικό βιβλίο δανεισμού (*grossloanbook*) – μια αναλογία συχνά αναφερόμενη ως *coverageratio* – οι χρήστες επιθυμούν επιπρόσθετες πληροφορίες, προκειμένου να εκτιμήσουν τις διαφορές αυτών των αναλογιών. Για κάθε τράπεζα, οι χρήστες επιθυμούν πληροφορίες οι οποίες τους βοηθούν να κατανοήσουν την έκταση κατά την οποία τα ECL υπόλοιπα (*ECLbalance*) καθοδηγούνται από γενικές υποθέσεις ή από υποθέσεις σχετικές με την οντότητα, γεγονός που ενδέχεται να αντικατοπτρίζει διαφορές στα χαρακτηριστικά των πελατών (για παράδειγμα, πελάτες λιανικής ή χονδρικής), σε προϊόντα δανείου, ενέχυρα ή άλλους όρους δανεισμού. Χωρίς αυτή την πληροφόρηση, θα είναι δύσκολο για τους χρήστες να προβούν σε ουσιαστικές συγκρίσεις.

Οι απαιτήσεις του Διεθνούς Προτύπου Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 7 – Χρηματοοικονομικά Εργαλεία, αναφέρουν το εξής: Οι αποκαλύψεις αναπτύχθηκαν

λαμβάνοντας υπόψιν τις ανάγκες των χρηστών και το ΔΠΧΑ 7 απαιτεί οι οντότητες να εξηγήσουν τους παράγοντες που επηρεάζουν τις επιμετρήσεις των ECL τους.

6.5.2 Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 10 – Γεγονότα μετά την περίοδο αναφοράς

Ο Σκοπός του ΔΛΠ 10 είναι να καθορίσει:

(α) Πότε μια οικονομική οντότητα πρέπει να αναπροσαρμόσει τις Οικονομικές Καταστάσεις αυτής, αναφορικά με τα γεγονότα που συνέβησαν μετά την περίοδο αναφοράς.

(β) Τις γνωστοποιήσεις που πρέπει να παρέχει μια οικονομική οντότητα, αναφορικά με την ημερομηνία που οι Οικονομικές Καταστάσεις εγκρίθηκαν για έκδοση και για γεγονότα που συνέβησαν μετά την περίοδο αναφοράς.

Επιπλέον, το ΔΛΠ 10 ορίζει ότι μια οικονομική οντότητα δεν πρέπει να καταρτίζει τις Οικονομικές Καταστάσεις της στη βάση της συνεχιζόμενης δραστηριότητας, στην περίπτωση που γεγονότα μετά την περίοδο αναφοράς δείχνουν πώς αυτή η παραδοχή δεν είναι η κατάλληλη.

Γεγονότα μετά την περίοδο αναφοράς είναι εκείνα τα γεγονότα που λαμβάνουν χώρα στο χρονικό διάστημα που μεσολαβεί από τη λήξη της περιόδου αναφοράς, έως και την ημερομηνία έγκρισης για έκδοση των Οικονομικών Καταστάσεων. Τα γεγονότα αυτά διακρίνονται σε δύο κατηγορίες:

(α) *Διορθωτικά γεγονότα* μετά την περίοδο αναφοράς, τα οποία είναι ενδεικτικά των συνθηκών που υπήρχαν κατά τη λήξη της περιόδου αναφοράς.

(β) *Μη διορθωτικά γεγονότα* μετά την περίοδο αναφοράς, τα οποία είναι ενδεικτικά των συνθηκών που προέκυψαν μετά τη λήξη της περιόδου αναφοράς.

Για παράδειγμα, αν ορισμένες επιχειρήσεις ένδυσης αποφασίσουν πώς θέλουν να απαλλαχθούν από αποθέματα που έχουν μείνει σε μεγάλες ποσότητες στην αποθήκη, εξαιτίας του lockdown λόγω Covid-19 και τρέξουν μια εκπτωτική καμπάνια τον Ιανουάριο με εκπτώσεις 60%, αυτό αποτελεί διορθωτικό γεγονός αν η αξία των αποθεμάτων πέσει κάτω από το κόστος.

Αντιθέτως, αν τον Ιανουάριο συμβούν αλλαγές σε επιτόκια, ισοτιμίες, εύλογες αξίες κτλ., τα γεγονότα αυτά αποτελούν μη διορθωτικά γεγονότα και οι οικονομικές οντότητες οφείλουν να προβούν σε γνωστοποιήσεις μόνο εφόσον η επίδρασή τους είναι σημαντική.

6.5.3 Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 36 – Απομειώσεις στοιχείων του ενεργητικού

Σκοπός του Προτύπου αυτού είναι η περιγραφή των διαδικασιών που πρέπει να εφαρμόσει μια οικονομική οντότητα, προκειμένου να εξασφαλίσει πώς τα στοιχεία του ενεργητικού δεν εμφανίζονται σε αξία μεγαλύτερη από το ανακτήσιμο ποσό τους.

Ένα στοιχείο του ενεργητικού εμφανίζεται σε αξία μεγαλύτερη από το ανακτήσιμο ποσό του, εάν η λογιστική του αξία υπερβαίνει το ποσό που θα ανακτηθεί μέσω της χρήσης ή της πώλησής του. Το ανακτήσιμο ποσό ενός περιουσιακού στοιχείου είναι η υψηλότερη αξία μεταξύ της εύλογης αξίας μειωμένης κατά το κόστος της πώλησης και της αξίας χρήσης του.

Ένα περιουσιακό στοιχείο ελέγχεται για απομείωση σε κάθε ημερομηνία Ισολογισμού, όταν υπάρχουν ενδείξεις απομείωσης. Για την εκτίμηση αυτών των ενδείξεων, η οικονομική οντότητα θα πρέπει να συνεκτιμά τόσο εξωτερικές (μείωση αγοραίας αξίας περιουσιακού στοιχείου, σημαντικές μεταβολές στο οικονομικό περιβάλλον, αύξηση επιτοκίων κτλ.) όσο και εσωτερικές πηγές πληροφόρησης (απαξίωση ή φυσική ζημία του περιουσιακού στοιχείου, απόσυρση ή παύση λειτουργίας περιουσιακών στοιχείων κτλ.).

Από τα ανωτέρω, συμπεραίνεται εύλογα πώς η πανδημία της Covid-19 αποτελεί μια σαφέστατη ένδειξη για απομειώσεις, καθώς ο περιορισμός ή το κλείσιμο της λειτουργίας πολλών οικονομικών οντοτήτων για μεγάλο χρονικό διάστημα, συνεπάγεται μείωση των ανακτήσιμων ποσών για πολλά περιουσιακά στοιχεία.

6.5.4 Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 20 – Λογιστική των Κρατικών Επιχορηγήσεων και Γνωστοποίηση της Κρατικής Υποστήριξης

Σε προηγούμενο τμήμα της εργασίας, αναφέρθηκαν τα πακέτα στήριξης που ετοιμάζουν οι κυβερνήσεις των κρατών, προκειμένου να βοηθήσουν τις οικονομικές οντότητες να επανεκκινήσουν τις δραστηριότητές τους μετά το lockdown και να ανακτήσουν με το πέρασμα του χρόνου τις μεγάλες οικονομικές απώλειες που πολλές από αυτές έχουν υποστεί.

Οι κρατικές επιχορηγήσεις επιδρούν σημαντικά στην οικονομική θέση των οντοτήτων που τις λαμβάνουν και για αυτό το λόγο πρέπει να γνωστοποιούνται λεπτομερώς στις Οικονομικές Καταστάσεις, προκειμένου οι χρήστες αυτών να εκτιμούν τα αποτελέσματα της χρηματοδότησης και να επιτυγχάνεται συγκρισιμότητα με τις Οικονομικές Καταστάσεις άλλων οικονομικών οντοτήτων.

Το ΔΛΠ 20 καθορίζει τον τρόπο της λογιστικής παρακολούθησης και γνωστοποίησης των κρατικών επιχορηγήσεων και άλλων μορφών κρατικής υποστήριξης. Τα κύρια σημεία στα οποία επικεντρώνεται το Πρότυπο είναι τα εξής:

- (α) Η έννοια των κρατικών επιχορηγήσεων και οι διάφορες μορφές ενίσχυσης των οικονομικών οντοτήτων από τους κρατικούς φορείς.
- (β) Ο λογιστικός χειρισμός των κρατικών επιχορηγήσεων και ο τρόπος απεικόνισης αυτών στις Οικονομικές Καταστάσεις.
- (γ) Ο χρόνος και τα κριτήρια αναγνώρισης των κρατικών επιχορηγήσεων.

Για παράδειγμα, στην Ελλάδα το 2020 έχει επέλθει στήριξη από τη μεριά του κράτους προς τις οικονομικές οντότητες με διάφορους τρόπους, όπως:

- (α) Επιδότηση ενοικίων
- (β) Επιδότηση τόκων
- (γ) Επιστρεπτέα προκαταβολή κτλ.

Ειδική μνεία απαιτείται να γίνει στην επιστρεπτέα προκαταβολή, καθώς αποτελεί μια μορφή κυβερνητικού δανεισμού, με επιτόκιο μικρότερο από αυτό της αγοράς, για αυτό και επηρεάζεται και το ΔΠΧΑ 9.

Το 2020 τέθηκε στην Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων (ΕΛΤΕ) το εξής ερώτημα «Ποιον λογιστικό χειρισμό προτείνετε για την Επιστρεπτέα Προκαταβολή; Να αποτυπωθεί ως υποχρέωση στους πιστωτές; ». Η απάντηση της Επιτροπής τον Αύγουστο του ίδιου έτους (ΣΛΟΤ 957/2020) και αφού ανέπτυξε αναλυτικά τα σχετικά άρθρα του νομοθετικού περιεχομένου της ενίσχυσης, όπως και τους ορισμούς του ΔΛΠ 20, ήταν η εξής:

«Η επιστρεπτέα προκαταβολή συγκεντρώνει τα εννοιολογικά χαρακτηριστικά της επιχορήγησης, δεδομένου ότι μεταφέρονται πόροι ως κρατική ενίσχυση, για μελλοντική συμμόρφωση με συγκεκριμένες συνθήκες που σχετίζονται με τις λειτουργικές δραστηριότητες της οικονομικής οντότητας (πχ μη απόλυση εργαζομένων).

Η εταιρεία πρέπει να αποτιμήσει την υποχρέωση από το κρατικό δάνειο στο ποσό που θα προκύψει από την προεξόφληση των μελλοντικών καταβολών με το επιτόκιο που θα δανειζόταν στην αγορά ένα παρόμοιο ποσό. Η διαφορά μεταξύ του ονομαστικού ποσού του δανείου και του αποτελέσματος της προεξόφλησης, είναι το μέρος της επιστρεπτέας προκαταβολής που αρχικά λογίζεται ως κρατική επιχορήγηση και καταχωρίζεται ως αναβαλλόμενο έσοδο. Σε κάθε ημερομηνία αναφοράς θα καταχωρίζεται για την υποχρέωση τόκος – έξοδο, ενώ η απόσβεση του αναβαλλόμενου εσόδου θα καταχωρίζεται στα έσοδα».

6.5.5 Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 16 – Μισθώσεις

Οι μισθώσεις αποτελούν μια ιδιαίτερα σημαντική δραστηριότητα για πολλές οικονομικές οντότητες, καθώς μέσω της σύναψης τέτοιων συμβάσεων έχουν πρόσβαση σε στοιχεία ενεργητικού από εξασφαλισμένη χρηματοδότηση και ελαχιστοποιείται η έκθεση της οικονομικής οντότητας σε κινδύνους που σχετίζονται με την κυριότητα των στοιχείων του ενεργητικού.

Το ΔΠΧΑ 16 καθορίζει τις αρχές για την αναγνώριση, την επιμέτρηση, την παρουσίαση και τη γνωστοποίηση των μισθώσεων. Εκδόθηκε το 2016, δέκα χρόνια μετά την έναρξη των διαβουλεύσεων, ως αντικατάσταση του ΔΛΠ 17 – Μισθώσεις,

το οποίο όριζε πώς οι μισθωτές και οι εκμισθωτές ταξινομούν τις μισθώσεις ως χρηματοοικονομικές ή λειτουργικές. Η συγκεκριμένη προσέγγιση δεν κάλυπτε τις ανάγκες των χρηστών των Οικονομικών Καταστάσεων, καθώς δεν παρουσιάζονταν πάντοτε μια εύλογη εικόνα των μισθώσεων σε αυτές.

Το ΔΠΧΑ καταργεί για τον μισθωτή την ταξινόμηση των μισθώσεων σε λειτουργικές και χρηματοοικονομικές, απαιτώντας από αυτόν την αναγνώριση των στοιχείων του ενεργητικού και των υποχρεώσεων που προκύπτουν από τις μισθώσεις με διάρκεια μεγαλύτερη των 12 μηνών στην Κατάσταση Οικονομικής Θέσης.

Η επιρροή της Covid-19 στο εν λόγω Πρότυπο, αφορά την κρατική επιδότηση των οικονομικών οντοτήτων για μείωση των πληρωμών σε μισθώματα ενοικίων, σε σχέση με το ποσό που είχε συμφωνηθεί στη σύμβαση. Αρχικά, είχε προταθεί τα εναπομείναντα μισθώματα να παίρνουν το τρέχον επιτόκιο, να πραγματοποιείται επανυπολογισμός της Παρούσας Αξίας των μισθωμάτων και να συμψηφίζεται το περιουσιακό στοιχείο, χωρίς να επηρεάζεται το αποτέλεσμα. Προκειμένου να αποφευχθούν τα παραπάνω και να μην προκληθεί σύγχυση, αποφασίστηκε κατ' εξαίρεση λόγω Covid-19 η εφαρμογή της λεγόμενης Πρακτικής Διευκόλυνσης (Practical Expedient), δηλαδή η προεξόφληση των καινούριων μειωμένων μισθωμάτων, χωρίς αλλαγή επιτοκίου, με τη διαφορά να πηγαίνει απευθείας στα αποτελέσματα.

6.5.6 Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 19 – Παροχές σε εργαζομένους

Ο σκοπός του ΔΛΠ 19 είναι να καθορίσει τη λογιστική απεικόνιση και τις απαιτούμενες γνωστοποιήσεις, αναφορικά με τις παροχές σε εργαζομένους. Το Πρότυπο απαιτεί από τις οικονομικές οντότητες να αναγνωρίζουν:

- i. Μια υποχρέωση, όταν ένας εργαζόμενος έχει παράσχει μια υπηρεσία σε αντάλλαγμα των παροχών που θα καταβληθούν μελλοντικά.
- ii. Ένα έξοδο, όταν η οικονομική οντότητα αναλώνει τα οικονομικά οφέλη που προκύπτουν από την υπηρεσία που παρασχέθηκε από έναν εργαζόμενο, σε αντάλλαγμα των παροχών.

Σύμφωνα με το ΔΛΠ 19, οι παροχές σε εργαζομένους διακρίνονται σε τέσσερις κατηγορίες:

- i. Βραχυχρόνιες παροχές σε εργαζομένους (πχ ημερομίσθια, μισθοί, εισφορές κοινωνικών ασφαλίσεων, άδειες μετ' αποδοχών, πρόσθετες χρηματικές ή μη χρηματικές παροχές κτλ.)
- ii. Παροχές μετά την έξοδο από την υπηρεσία (πχ συνταξιοδοτικές παροχές, ασφάλεια ζωής, ιατροφαρμακευτική περίθαλψη)
- iii. Λοιπές μακροχρόνιες παροχές σε εργαζομένους (πχ άδειες μακροχρόνιας υπηρεσίας, πολυετείς ή λοιπές παροχές μακροχρόνιων υπηρεσιών, παροχές μακροχρόνιας ανικανότητας κτλ.)
- iv. Παροχές εξόδου από την υπηρεσία

Εξαιτίας της Covid-19, πολλές επιχειρήσεις προσφέρουν επιπλέον οφέλη στο προσωπικό τους, όπως την πληρωμή για προσωρινό τερματισμό λειτουργίας ή για την περίπτωση που νοσήσουν ή τεθούν σε υποχρεωτική καραντίνα. Επιπρόσθετα, για το προσωπικό που εργάζεται εξ' αποστάσεως με τηλεδιάσκεψη, προσφέρονται αποζημιώσεις.

Συνεπώς, οι οντότητες θα πρέπει να εξετάσουν το χρόνο και τον τρόπο υπολογισμού και αποτίμησης των παροχών αυτών. Αρχικά, απαιτείται ο προσδιορισμός σχετικά με εάν τα παρεχόμενα οφέλη είναι αποτέλεσμα προηγούμενης υπηρεσίας ή υπηρεσίες οι οποίες παρέχονται σε παρούσες συνθήκες. Επιπλέον, όταν αρθούν οι περιορισμοί περί της απαγόρευσης απολύσεων (επειδή το κράτος καλύπτει μέρος του μισθού των υπαλλήλων που βρίσκονται σε αναστολή) και οι επιχειρήσεις επιδιώκουν μείωση του προσωπικού, η διοίκηση οφείλει να εξετάσει πότε και με ποιον τρόπο υπολογίζονται οι δαπάνες για διακοπή της εργασίας.

6.6 Covid-19 και non-GAAP χρηματοοικονομικές επιμετρήσεις

Επιπλέον της συζήτησης για την ανάπτυξη και την επικαιροποίηση των υποθέσεων που χρησιμοποιούνται κατά την προετοιμασία των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, η επιτροπή σχολίασε και για τη χρήση non-GAAP επιμετρήσεων απόδοσης (δηλαδή επιμετρήσεων που δεν ακολουθούν τις Γενικά Αποδεκτές Λογιστικές Αρχές – GAAP), οι οποίες σε κάποιες περιπτώσεις ενδέχεται να συμπληρώσουν τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις (το Συμβούλιο των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων – IASB – πρότεινε προσφάτως επιπρόσθετες απαιτήσεις σχετικά με συγκεκριμένες επιμετρήσεις της απόδοσης της διοίκησης στα πρότυπά της). Οι χρήστες των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και οι ρυθμιστικές αρχές ενδέχεται να είναι επιφυλακτικοί για τις non-GAAP επιμετρήσεις απόδοσης, όπως προσαρμοσμένα υποσύνολα κερδών ή ζημιών, ειδικά εάν αυτά βασίζονται σε εκτιμήσεις «απολεσθέντων» εσόδων. Ο σκεπτικισμός των χρηστών για τέτοιες επιμετρήσεις οξύνεται σε περιόδους κρίσης, όπου οι διοικήσεις ενδέχεται να βρίσκονται υπό μεγαλύτερη πίεση για χρήση προσαρμογών, προκειμένου να αμβλύνουν τις αναφορές μικρότερης απόδοσης. Η ανακοίνωση των ρυθμιστικών αρχών διεθνών χρεογράφων για τη χρηματοοικονομική αναφορά στον καιρό της πανδημίας του covid-19 εξηγεί πώς οι οντότητες πρέπει να αποφύγουν την απόκρυψη της παρουσίασης των επιδόσεών τους χρησιμοποιώντας επιμετρήσεις non-GAAP επιμετρήσεις απόδοσης. Ενδέχεται να είναι ακατάλληλη για τις οντότητες η χρησιμοποίηση τέτοιων επιμετρήσεων, χωρίς να παρέχουν μια εύλογη βάση τόσο για τις προσαρμογές, όσο και για την ξεκάθαρη επεξήγηση του σκοπού της παρουσίασης τέτοιων επιμετρήσεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

7.1 Συμπεράσματα

Το έτος 2020 γίναμε μάρτυρες της χειρότερης οικονομικής κρίσης του 21^{ου} αιώνα, η οποία, σε αντίθεση με τις υφέσεις των τελευταίων δύο δεκαετιών, προκλήθηκε εξαιτίας της πανδημίας του κορονοϊού (covid-19). Για πολλές επιχειρήσεις που λειτουργούν σε ένα ανταγωνιστικό οικονομικό περιβάλλον εν μέσω υψηλής αβεβαιότητας, η επίδραση του covid-19 ήρθε να προσθέσει επιπλέον περιπλοκές στη σύνταξη των χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

Ο σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να υπογραμμίσει κάποιες προκλήσεις στην προετοιμασία, τον έλεγχο και την ανάλυση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, σε καιρούς αυξημένης αβεβαιότητας.

Η Επιτροπή διερεύνησε τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι οντότητες στην προετοιμασία των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, όπως οι ορκωτοί ελεγκτές κατά τον έλεγχο των πληροφοριών και οι επενδυτές στην προσπάθειά τους να λάβουν αποφάσεις βασισμένες στην αναφερόμενη πληροφόρηση. Κατά συνέπεια, συζήτησε κάποιες αρχές που πρέπει να ληφθούν υπόψιν:

- ❖ Οι χρήστες των χρηματοοικονομικών καταστάσεων αναμένουν από τις οντότητες να βασίσουν τις εκτιμήσεις τους σε υποθέσεις, οι οποίες είναι συνεπείς με τις προσδοκίες της διοίκησης σχετικά με την επιχειρησιακή επίδοση και το λειτουργικό περιβάλλον κατά την ημερομηνία αναφοράς.
- ❖ Αυτές οι υποθέσεις πρέπει να αναπτυχθούν χρησιμοποιώντας εύλογες (*reasonable*) και ανεκτές (*supportable*) πληροφορίες, οι οποίες είναι διαθέσιμες στη διοίκηση.
- ❖ Οι χρήστες αναμένουν διαφάνεια (*transparency*) στις σημαντικές υποθέσεις που χρησιμοποιούνται. Οι οντότητες πρέπει να παρέχουν αμερόληπτες (*unbiased*) και σαφείς πληροφορίες σχετικά με τις σημαντικές υποθέσεις.

Η αναφορά την πληροφοριών με αυτόν τον τρόπο, επιτρέπει στους χρήστες να κατανοήσουν την έκταση κατά την οποία οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις μπορούν να τους βοηθήσουν, προκειμένου να κάνουν προβλέψεις για το μέλλον.

Κάποιοι εθνικοί υπεύθυνοι καθορισμού προτύπων παρενέβησαν προκειμένου να παρέχουν μη επιτακτική καθοδήγηση, ώστε να υποστηρίξουν τις οντότητες στην προσπάθειά τους να αναπτύξουν τις καλύτερες δυνατές εκτιμήσεις: με τη μεγαλύτερη ανάγκη των χρηστών για πληροφόρηση, οι υπεύθυνοι καθορισμού προτύπων υπενθυμίζουν επίσης στις οντότητες να αποκαλύψουν τις υποθέσεις τους. Τα μέλη της Επιτροπής σημείωσαν πώς ένα πραγματικό αποτέλεσμα που διαφέρει από τις εκτιμήσεις είναι πιθανό σε περιόδους αυξημένης αβεβαιότητας και δεν συνεπάγεται ότι η εκτίμηση ήταν εσφαλμένη. Επιπλέον, η επιτροπή υπογράμμισε τη σημασία της επικαιροποίησης και αποκάλυψης των αλλαγών που ενδεχομένως θα προκύψουν στις σημαντικές εκτιμήσεις ή στην αποκάλυψη της συνέχισης των παλιών υποθέσεων.

Είναι δύσκολο να προβλεφθεί πότε θα ολοκληρωθεί η πανδημία του covid-19, η οποία προκάλεσε οικονομική κρίση και μέχρι τότε οντότητες θα πρέπει να συνεχίσουν να λειτουργούν σε ένα περιβάλλον αβεβαιότητας. Η συνεχιζόμενη αβεβαιότητα δημιουργεί ανάγκη για πιο ξεκάθαρη, διαφανή και σχετική πληροφόρηση στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις.

Σύμφωνα με τις οδηγίες της Επιτροπής Ευρωπαϊκών Φορέων Εποπτείας των Ελεγκτών (Committee of European Auditing Oversight Bodies–CEAOB), τις οποίες δημοσιοποίησε η ΕΛΤΕ τον Μάρτιο του 2020, οι ορκωτοί ελεγκτές και οι ελεγκτικές εταιρείες έχουν ύψιστη ευθύνη για την έγκαιρη προειδοποίηση σχετικά με το αν μια πληγείσα από την Covid-19 οικονομική οντότητα δύναται να συνεχίσει τη δραστηριότητά της, όπως επίσης και για τη γνωστοποίηση σημαντικών εποπτικών ευρημάτων, τα οποία προέκυψαν κατά τη διάρκεια του ελέγχου.

Οι περισσότεροι συμμετέχοντες του συνεδρίου του IASB συμφώνησαν ότι η αποκάλυψη των απαιτήσεων των ΔΠΧΑ είναι επαρκείς, αλλά απαιτούνται βελτιώσεις στην εφαρμογή τους. Η παροχή διαύγειας εν μέσω αβέβαιων συνθηκών είναι, όχι μόνο απαραίτητη, αλλά και μεγάλης αξίας. Η αβεβαιότητα δεν αναστέλλει την ανάγκη για δημιουργία και επικαιροποίηση των εκτιμήσεων.

Ο ισχυρός και έγκαιρος έλεγχος των διευθυντών με υπεύθυνη επιτήρηση, όπως και με εξωτερικούς ελεγκτές είναι απαραίτητη και υγιής, παρόλα αυτά η διοίκηση πρέπει να έχει υπόψιν πώς θα κριθεί μήνες μετά. Οι ρυθμιστικές αρχές των διεθνών αξιολογήσεων εξέδωσαν μια ανακοίνωση, αναγνωρίζοντας ότι δεν θα είναι λάθος η χρησιμοποίηση δυνητικά ελλιπών πληροφοριών κατά την προετοιμασία των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, αρκεί η διοίκηση να χρησιμοποιήσει την καλύτερη δυνατή πληροφόρηση κατά τη διαμόρφωση επαρκώς αιτιολογημένων και τεκμηριωμένων κρίσεων.

Τα μέλη της Επιτροπής σημείωσαν πώς ο καλύτερος τρόπος με τον οποίο η διοίκηση θα είναι σε θέση να αποφύγει την αμφισβήτηση, είναι οι ισχυρές διαδικασίες για τη δημιουργία υποθέσεων, οι οποίες περιλαμβάνουν έγκαιρη επανεξέταση και έλεγχο τόσο εσωτερικά (από την Επιτροπή Ελέγχου), όσο και εξωτερικά (από τους ορκωτούς ελεγκτές).

Υπό φυσιολογικές οικονομικές συνθήκες, ο έλεγχος απομείωσης πραγματοποιείται με τη χρήση κάποιων μοντέλων μέσω προεξοφλημένων ταμειακών ροών. Όμως, υπό την αβεβαιότητα της Covid-19, ίσως θα πρέπει να προηγηθεί η δημιουργία ορισμένων σεναρίων, ώστε με τη βοήθεια της στάθμισης παραγόντων να προκύψουν καλύτερες και πιο κοντινές στην πραγματικότητα εκτιμήσεις.

7.2 Περιορισμοί

Οι περιορισμοί της παρούσας εργασίας είχαν να κάνουν με την ανάλυση της επίδρασης του κορονοϊού στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις. Ειδικότερα, η μεγαλύτερη δυσκολία εντοπίστηκε στη συγκέντρωση επαρκούς και κατάλληλου υλικού καθώς πρόκειται για ένα επίκαιρο θέμα των τελευταίων δύο χρόνων με αποτέλεσμα η έρευνα να περιορίζεται μόνο σε βιβλιογραφία – αρθρογραφία του συγκεκριμένου χρονικού διαστήματος.

7.3 Προτάσεις για μελλοντική διερεύνηση

Ο κύριος περιορισμός της εργασίας, η έλλειψη μεγάλου όγκου ερευνών και μελετών για τις συνέπειες της πανδημίας στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις και πώς αυτές καταρτίζονται με βάση το εννοιολογικό πλαίσιο των Διεθνών Προτύπων

Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, μπορεί να εκμηδενιστεί αν η ανάλυση αυτή πραγματοποιηθεί τα επόμενα χρόνια. Επίσης πρόταση για μελλοντική έρευνα θα μπορούσε να είναι το πως επηρέασε ο κορονοϊός τις μεγάλες ελεγκτικές εταιρείες και τον τρόπο διεξαγωγής του εξωτερικού ελέγχου με τη χρήση ερωτηματολογίου ή συνεντεύξεων. Τέλος, μία ακόμη ενδιαφέρουσα πρόταση αποτελεί η διεξαγωγή έρευνας, ενδεχομένως μέσω κάποιου case study, για τις χρηματοοικονομικές συνέπειες του κορονοϊού στον τραπεζικό κλάδο και τρόποι αντιμετώπισης αυτής της κρίσης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ - ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

Accounting Principles Board (APB) of the AICPA (American Institute of Certified Public Accountants, “Basic Concepts and Accounting Principles Underlying Financial Statements of Business Enterprises” (1970)

Accounting Terminology Bulletin No.1 “Review and Resume” (1953)

Allen F. & Carletti E, Mark to market accounting and liquidity pricing (2008)

American Accounting Association -AAA, A statement of Basic Accounting Theory (1966)

bbc.com, Coronavirus: How the pandemic has changed the world economy (January 2021)

china.org.cn, 10 industries getting hit hardest by COVID-19 (March 2020)

consilium.europa.eu, Πανδημία κορωνοϊού COVID-19: Η αντίδραση της Ε.Ε.

deloitte.com, Covid-19 induced business trends: Preparing for the new normal (November 2020)

ec.europa.eu, CEAOB statement in view of COVID-19 impact on audits of financial statements

ec.europa.eu, Jobs and economy during coronavirus pandemic (March 2021)

E. Glautier and B. Underdown, Accounting Theory and Practice, Sixth Edition (1997)

el.wikipedia.org, Πανδημία Covid-19

europeanbusinessreview.com, How COVID-19 has affected business (August 2020)

ey.com, Η διαφάνεια για τις επιπτώσεις της πανδημίας, κλειδί για τις εταιρικές αναφορές για το έτος 2020

ey.com, Ο Covid-19 δημιουργεί προκλήσεις για τη χρηματοοικονομική πληροφόρηση των επιχειρήσεων (2020)

fasb.org – Financial Accounting Standards Board

forbes.com, Covid-19 is crushing business

forin.gr, Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα – Ανάλυση & Ερμηνεία (Νοέμβριος 2015)

forin.gr, Προκλήσεις για τη χρηματοοικονομική πληροφόρηση των επιχειρήσεων δημιουργεί ο κορωνοϊός (2020)

GrantThornton, Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (2016)

grantthornton.global, Telling the Covid-19 Story (February 2021)

g20.org – G-20 forum

iasb.org – International Accounting Standards Board

iasplus.com, IFRS in Focus - Accounting considerations related to COVID-19 Disease (October 2020)

icaew.com, Impact of coronavirus on IFRS accounts (February 2021)

ifrs.org, Application of IFRS 9 in the light of the coronavirus uncertainty (March 2020)

ifrs.org, Applying IFRS Standards in 2020 - impact of covid-19 (October 2020)

John Canning, The economics of accountancy (1929)

kathimerini.gr, Η Αμερική τρέχει, η Ευρώπη μένει πίσω

KPMG, Focus on transparency, trends in the presentation of financial statements and disclosure of information by European Banks (2008)

kpmg.us, CEO Outlook Pulse Survey – No return to normal in the near – term (February-March 2021)

mckinsey.com, Covid-19: Implications for business (April 2021)

morningstar.com, These sectors performed best and worst in the pandemic (February 2021)

naftemporiki.gr, Πανδημία & Γνωστοποιήσεις των Οικονομικών Καταστάσεων των Επιχειρήσεων (2020)

pwc.com, Covid-19 Accounting implications

reuters.com, Majority of small U.S. businesses see worst coronavirus impact still ahead (December 2020)

R. Lewis and D. Pendrill, Advanced Financial Accounting, Seventh Edition (2004)

spglobal.com, Industries most and least impacted form Covid-19 (September 2020)

taxheaven.gr, ΣΛΟΤ 957/2020 Λογιστικός Χειρισμός Επιστρεπτέας Προκαταβολής

taxheaven.gr, Λογιστικές επιπτώσεις της πανδημίας του Covid-19 στον υπολογισμό των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 9

VernonKam, AccountingTheory, Second Edition (1990)

Debt to GDP Ratio by Country (2021), Link:

<https://worldpopulationreview.com/countries/countries-by-national-debt>

The Effects of COVID-19 Pandemic Outbreak on the Household Economy (2020), Link:

https://www.researchgate.net/profile/Bilal-Celik-2/publication/343018688_The_Effects_of_COVID-19_Pandemic_Outbreak_on_the_Household_Economy/links/5f11cd9992851c1eff18cc2/The-Effects-of-COVID-19-Pandemic-Outbreak-on-the-Household-Economy.pdf

Economic Effects of Coronavirus Outbreak (COVID-19) on the World Economy (March 2020), Link:

<https://poseidon01.ssrn.com/delivery.php?ID=976118072096021067103114019065097096059080095032024041078113017074022107098094073125031006120043049043112119114066009114113080044000063069006097024000013078016073066052063085005126111095094127091090127106067024095098118067100089121074120094114066117&EXT=pdf&INDEX=TRUE>

Effects of COVID-19 pandemic on hospitality industry: review of the current situations and a research agenda (July 2020), Link:

<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/19368623.2020.1788231>

Effects of the COVID-19 Pandemic on Sports Entrepreneurship (September 2020), Link:

<https://www.mdpi.com/2071-1050/12/20/8493/htm>

Economic impact of government interventions during the COVID-19 pandemic: International evidence from financial markets (September 2020), Link:

https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2214635020302422?casa_token=14WKUQZiK8MAAAAA:hDWqf-vcgTm56CxVrTR28ZoRfpSV7x109PyePs5zVTquYROb7kkg9DMEKdnkDCIt0Sck5gEILmU

The Short-run and Long-run Effects of COVID-19 on Energy and the Environment (July 2020), Link:

<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2542435120302737>

Unprecedented environmental and energy impacts and challenges of COVID-19 pandemic (February 2021), Link:

https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0013935120313402?casa_token=SrAdBsKkulKAAAAA:1rxrU5jgmCbBlbETBZC9FhCCDcuv6UpWk-yjUmCWZ9AMTcjPIWg5STIKVQqtwy22BxdsZvLyua0

Editorial: Covid-19 Pandemic and Financial Reporting Issues and Challenges (June 2020), Link:

https://www.researchgate.net/profile/P-L-Joshi/publication/341654419_Editorial_Covid-19_Pandemic_and_Financial_Reporting_Issues_and_Challenges/links/5eea345d458515814a67178e/Editorial-Covid-19-Pandemic-and-Financial-Reporting-Issues-and-Challenges.pdf

Ινστιτούτο Εκπαίδευσης Σώματος Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών, Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (Δ.Π.Χ.Α.) (2014)